Mapa de Patrimoni Cultural DOSRIUS

(Maresme)

Redacció

Adriana Geladó Prat

Setembre 2018

Ajuntament de Dosrius
Oficina de Patrimoni Cultural. Diputació de Barcelona.

Diputació Barcelona

MEMÒRIA DEL MAPA DEL PATRIMONI CULTURAL DE DOSRIUS

(Dosrius, el Maresme)

Juliol 2018

Adriana Geladó Prat

ÍNDEX

1. FITXA TÈCNICA 3

2. AGRAÏMENTS 4

3. MOTIUS DE LA INTERVENCIÓ 5

4. METODOLOGIA 7
   4.1. Metodologia de treball 7
   4.2. Explicació de la fitxa 13
   4.3. Criteris de selecció 14

5. MARC TERRITORIAL 16
   5.1. Marc geogràfic i geològic 16
   5.2. Població i activitat econòmica 20
   5.3. Síntesi històrica 23
   5.4. Escut i toponímia 26
   5.5. Personatges il·lustres 28

6. EL PATRIMONI DE DOSRIUS 29
   6.1. Anàlisi de la informació recollida 29
   6.2. Llistat d'elements no fitxats 37

7. DIAGNÒSTIC DEL PATRIMONI CULTURAL 52
   7.1. Estat legal de protecció del patrimoni 52
   7.2. Intervencions sobre el patrimoni 55
   7.3. Equipaments i activitats sobre el patrimoni 59

8. LÍNIES ESTRATÈGIQUES GENERALS 61

9. BIBLIOGRAFIA CONSULTADA 63
   9.1. Pàgines web consultades

1. FITXA TÈCNICA

Nom del projecte	Mapa del Patrimoni Cultural
Municipi i comarca	Dosrius, el Maresme
Promoció i finançament	Oficina de Patrimoni Cultural (Diputació de Barcelona) Ajuntament de Dosrius
Realització	Adriana Geladó Prat
Seguiment i supervisió tècnica	María del Agua Cortés Elía, tècnica de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona
Dates d'execució	Agost 2017-Juliol 2018
Nombre total d'elements inventariats	442

2. AGRAÏMENTS

Aquest treball no hagués estat possible sense l'ajuda d'un seguit de persones i institucions a qui volem agrair la seva col·laboració.

A nivell institucional, volem agrair l'ajuda del personal de la biblioteca Pompeu Fabra i de la biblioteca popular de la Fundació Iluro (ambdues de Mataró), per la seva col·laboració i dedicació en la recerca documental en un moment molt inicial del projecte. També cal agrair la bona predisposició i ajuda de l'equip humà de l'Ajuntament de Dosrius, en especial a la sra. Neus Alsina i Boix (responsable de l'Arxiu Municipal de Dosrius (AMD)) i a la sra. Meritxell Dominich i Lorenzo (notificadora de l'Ajuntament). Una menció també pel sr. Marc Bosch de Dòria (batlle del municipi) i la sra. Sandra Lirio (arquitecta municipal del consistori). Destaquem la participació i col·laboració del Museu de Mataró (en especial a les sres. Àngels Soler Llobet i Mireia Blesa Capella); de l'Arxiu Comarcal del Maresme (sota la direcció d'Alexis Serrano); i del Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró (en especial al sr. Nicolau Guanyabens, director de l'entitat). La col·laboració de tots ells ha contribuït a facilitar les tasques de documentació i el treball de camp del Mapa del Patrimoni.

En segon lloc volem agrair també la bona predisposició i gentilesa d'algunes de les entitats més destacades del municipi: els Gegants de Dosrius, el Centre Excursionista de Dosrius, la Germandat de Canyamars i les Puntaires de Dosrius. L'activitat desenvolupada en els darrers anys i l'aportació i cessió desinteressada dels seus coneixements i fons documentals han esdevingut claus per al desenvolupament del Mapa del Patrimoni Cultural de Dosrius. En especial, cal fer esment al sr. Jaume Jofre, cap de colla dels Gegants de Dosrius, a la sra. Rosa Galí, del Centre Excursionista de Dosrius, al sr. Albert Uris, de la Germandat de Canyamars i a la sra. Sión Dominich, de les Puntaires de Dosrius. Agraïm profundament a tots ells la seva dedicació desinteressada al projecte i la transmissió dels seus coneixements del territori.

Una menció molt especial també per als responsables de l'Escola de Natura del Corredor, la sra. Carme Conesa i el sr. Joan Manel Riera, per la seva contribució al projecte sense la qual, molts dels elements que formen part del patrimoni natural del municipi, no s'haguessin pogut incloure. També destacar la participació desinteressada del sr. Robert Lleonart, arqueòleg mataroní, en la recerca dels assentaments neolítics de la Serra

Polseruda. També agraïm l'ajuda de mossèn Jaume Abril i Figueras, per obrir-nos les portes dels diversos temples presents al municipi.

També agrair la bona predisposició de la sra. Isabel Arnó i del sr. Ramon Gel (masia de can Gel), del sr. Josep Guinart i Porta (masia de can Guinart) i de la sra. Maria Cot Arnó (masia de can Cot de Rupit), per haver-nos obert les portes de casa seva i per la seva contribució al projecte, així com també a la sra. Paloma Vicente (masia del Forn del Vidre i cal Rei), per proporcionar-nos tota la informació necessària per a l'elaboració del projecte.

I per últim, però no menys important, agrair la bona predisposició, ajuda i amabilitat de tots els veïns de Dosrius, sense els quals aquest projecte no s'hagués portat a terme. En especial volem destacar la participació de la sra. M. Àngels Jubany i Pinós, vinculada a l'Arxiu Municipal de Dosrius, i del sr. Emilio Giménez, gran coneixedor del territori que ens va acompanyar en diverses ocasions en la localització d'alguns dels elements més complicats.

3. MOTIUS DE LA INTERVENCIÓ

L'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC) de la Diputació de Barcelona és un servei especialitzat en la cooperació i promoció del patrimoni cultural local, que s'organitza a partir de l'articulació d'un seguit de xarxes territorials (Xarxa d'Arxius Municipals, Xarxa de Museus Locals) i programes sectorials (Programa d'Estudis i Projectes) que posen a l'abast dels municipis un conjunt de serveis i accions de suport a l'organització, gestió, conservació, tractament, difusió i comunicació del conjunt de béns patrimonials presents en el territori i, sobretot, als equipaments culturals especialitzats que actuen des de l'àmbit municipal.

Dins del seu programa anomenat Estudis i Projectes de Patrimoni Cultural es dona suport a les polítiques i estratègies dels ajuntaments en relació amb la conservació, la recerca, la difusió i la dinamització dels béns patrimonials del seu territori. El programa pretén facilitar a les administracions locals la presa de decisions sobre aquest,

mitjançant diferents actuacions, entre les quals es troba la promoció de la realització dels Mapes de Patrimoni Cultural Local. L'objectiu d'aquests inventaris és la de dur a terme la recollida exhaustiva de dades sobre el patrimoni cultural i natural d'un municipi concret i la seva valoració.

El Mapa del Patrimoni Cultural esdevé una font d'informació bàsica que permet la recollida sistemàtica d'aquells elements que s'han preservat del passat o s'han incorporat recentment, i que han esdevingut un referent per ajudar a definir el tarannà i el territori d'una comunitat. En aquest sentit, es recullen aquells els béns patrimonials immobles (edificis, conjunts arquitectònics, elements arquitectònics, jaciments arqueològics i obra civil); mobles (elements urbans, objectes i col·leccions); del patrimoni documental (fons d'imatges, fons documentals i fons bibliogràfics); del patrimoni immaterial (manifestacions festives, tècniques artesanals, tradició oral, música i dansa i costumari); i del patrimoni natural (zones d'interès natural i espècimens botànics singulars).

Cal considerar el Mapa del Patrimoni Cultural com una eina dinàmica i activa. No és un instrument tancat o definitiu, sinó que es pot actualitzar des de la mateixa OPC. Amb posterioritat, es podran modificar continguts i afegir nous béns, si escau, bé perquè es consideri oportú, bé perquè apareguin elements que romanien desconeguts en el moment de la realització del treball.

Les tasques que ha comportat la realització de l'esmentat inventari han estat les següents:

- Recollida exhaustiva dels elements que defineixen el municipi i la seva herència cultural i natural.
- Recerca d'informació històrica relacionada amb aquests elements, així com elaboració d'una descripció acurada dels mateixos.
- Inclusió dels béns protegits pel planejament urbanístic municipal.
- Documentació gràfica dels elements físics mitjançant fotografies en suport digital.
- Utilització del recurs informàtic i la documentació facilitada per l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC) per traspassar les dades obtingudes durant les tasques de recopilació d'informació i treball de camp.

- Elaboració d'una memòria final que reculli les característiques generals del patrimoni local de Dosrius, amb suggeriments i propostes per a la gestió del patrimoni cultural documentat.

4. METODOLOGIA

4.1. Metodologia de treball

L'elaboració d'un Mapa del Patrimoni Cultural segueix una sèrie de pautes establertes per l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC) de la Diputació de Barcelona, que es poden sintetitzar en tres fases distintes:

- Treballs de documentació.
- Treball de camp.
- Treball de gabinet.

4.1.1. Treballs de documentació

La fase prèvia de recollida d'informació és un pas fonamental per establir una primera radiografia de conjunt del patrimoni cultural del municipi objecte d'estudi. Aquesta fase permet definir prioritats i planificar els treballs de gabinet i de camp, que s'han de portar a terme en segon lloc. La consulta de diferents biblioteques, arxius i organismes tant oficials com de caire privat ha permès recopilar tot un seguit d'informació, mitjançant la que s'ha confeccionat una llista prèvia de possibles elements a inventariar.

D'entrada, el cas de Dosrius presentava diverses particularitats afegides:

En primer lloc, l'Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental de Dosrius. Aquest projecte fou elaborat entre el mes de novembre de l'any 2003 i el mes de desembre de l'any 2005 pel Servei de Patrimoni Arquitectònic Local (SPAL) de la Diputació de Barcelona. L'equip redactor encarregat de dur a terme aquesta tasca estava compost

pels arquitectes Lluís Cuspinera i Font i Ramon Calonge i Vallbona, i les historiadores locals Neus Alsina i Boix i M. Àngels Jubany i Pinós, sota la direcció Raquel Lacuesta i Contreras, doctora en història de l'art i cap de la Secció Tècnica d'Investigació, Documentació i Difusió de l'SPAL. Els resultats d'aquesta feina establiren més que un punt de partida per a l'elaboració del Mapa del Patrimoni Cultural de Dosrius. Les tasques realitzades consistiren en la confecció d'un total de 266 fitxes de diversos elements vinculats amb aquests tres àmbits del patrimoni cultural.

En segon lloc cal puntualitzar que, durant les tasques d'elaboració del Mapa del Patrimoni Cultural, des dels Serveis Tècnics de l'Ajuntament de Dosrius, també s'estava treballant en la modificació dels límits territorials envers el municipi veí de Llinars del Vallès. Aquesta delimitació formava part del procés d'elaboració del Mapa municipal de Catalunya, previst en l'article 28.1 del text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, aprovat pel Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril. Les modificacions quedaren recollides a *l'Acta de les operacions de delimitació entre els termes municipals de Llinars del Vallès i de Dosrius*, efectuada el 25 de gener de 2017, i foren aprovades pels plens dels ajuntaments de Llinars del Vallès (27 de març de 2017) i de Dosrius (23 de febrer de 2017). Un cop revisades aquestes modificacions es va comprobar que no afectaven a cap dels elements del patrimoni cultural inclosos en el Mapa del Patrimoni, incloses les fites de terme utilitzades per a tal efecte.

Al mateix temps, i des del mateix ajuntament, també s'estava treballant en l'aprovació, recuperació i reordenació dels topònims de diversos carrers, places i veïnats del municipi. Un dels canvis que va afectar al Mapa del Patrimoni fou l'aprovació dels topònims de les masies i dels habitatges en sòl no urbà, i de dues agrupacions de població disseminada (Turó de la Creueta i Vinya de la Genoveva), amb el conseqüent reordenament de la numeració dins dels diferents veïnats, per tal d'identificar la població en el territori (aprovació definitiva, BOPB 25-06-2018). Alhora, un altre dels canvis que es va tenir en compte, fou l'aprovació de la recuperació del nom de Plaça de la República, aprovat l'any 1931 i vigent fins l'any 1939, com a nova denominació de la Plaça d'Espanya (aprovació definitiva, BOPB 20-06-2018). En darrer terme, el nou nomenclàtor aprovat per a la urbanització de Can Canyamars (amb els topònims dels carrers i la nova numeració de les

parcel·les), també fou considerat dins del Mapa del Patrimoni (aprovació definitva, BOPB 04-01-2018).

En relació als treballs de documentació pròpiament dits, el primer pas ha estat la consulta dels inventaris elaborats per la Generalitat de Catalunya. S'ha buidat l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (IPAC) i l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (Cartes arqueològiques, CCAA), a través de la consulta telemàtica mitjançant el sistema e-GIPCI i també el Geoportal del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura. També s'ha realitzat la consulta de l'Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya (IPIC), de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC), del Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya i del web del Memorial Democràtic (Mapa de les Fosses Comunes de la Guerra Civil i el Cens de Simbologia Franquista de Catalunya). Del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural s'ha fet consulta del Mapa de municipis amb camins ramaders, i del Departament de Territori i Sostenibilitat, s'ha consultat l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya, el Sistema d'Espais Naturals Protegits de Catalunya i l'Inventari d'arbres monumentals i d'arbres d'interès local protegits de Catalunya. Finalment, del Consell Comarcal del Maresme, s'ha consultat la relació d'arbres monumentals de la comarca i d'aquells que han estat declarats d'interès comarcal i local, i del Parc del Montnegre i el Corredor, s'ha fet consulta del Pla Especial del Montnegre i el Corredor (Serralada de Marina), aprovat el 20 de juliol de 1989 (DOGC núm. 1300, 1-06-1990).

A nivell local, cal mencionar la consulta del planejament urbanístic vigent del municipi, consistent en les Normes subsidiàries de planejament municipal de Dosrius. Text refós 1997, aprovat per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona en data 25 de juny de 1998. En relació al patrimoni cultural, cal mencionar que aquest document inclou dins del capítol VIII, un inventari i catàleg d'elements patrimonials que va complimentat amb les fitxes elaborades pel Servei del Patrimoni Arquitectònic i pel Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (annex del mateix document). També s'ha consultat el Text articulat refós de les normes urbanístiques, conformat per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona en sessió de 13 de juliol de 2005.

En relació als arxius, i al marge de la consulta del fons de l'Arxiu Municipal de Dosrius (AMD), cal dir que també es van consultar i documentar altres fons que tenien relació amb el municipi objecte d'estudi. En concret es va fer un buidatge del fons de l'Arxiu Comarcal del Maresme, del Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró, de l'Arxiu del Centre Excursionista de Catalunya i de l'Arxiu Nacional de Catalunya. Alhora també es va consultar el fons d'una de les entitats dosriuenques més destacades, la Germandat de Sant Josep de Canyamars, i els fons personals privats de les masies de can Gel i can Guinart, entre d'altres. Tota aquesta informació ha estat recollida en fitxes individuals i s'ha inclòs a la base de dades del Mapa.

La recerca bibliogràfica ha estat el més extensa possible. A nivell local es va fer un buidatge general dels 18 números publicats de la revista *El Comú*, la primera revista d'informació local del terme municipal de Dosrius editada entre el mes d'abril de 1988 i el mes de març de 1991. Al mateix temps, també es va fer un extens buidatge de tots els articles de la publicació de l'Arxiu Municipal de Dosrius (AMD) *Duos Rios*, un magnífic treball de caire sobretot cultural del que, fins a la data, s'han editat 3 números (el número 1 l'any 2004, el número 2 el 2008 i el número 3 el 2017). En darrer terme, també es van consultar els diversos articles publicats al bloc *A Dosrius. Una visita al passat*, una extensa i completíssima eina elaborada per Josep Ramis Nieto, llicenciat en Història Contemporània per la Universitat de Barcelona i professor de l'Institut d'Educació Secundària Miquel Badia de Mataró.

Dins de la bibliografia de caire comarcal es va fer un buidatge de les publicacions editades per les Trobades d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme, de les Trobades d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor, de la Sessió d'Estudis Mataronins i dels Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria. En relació a les novetats editorials, també cal destacar la consulta de la completíssima monografia del Seminari d'Estudis i Recerques Prehistòriques (SERP) de la Universitat de Barcelona sobre el grup megalític del Maresme i el Baix Vallès.

Posteriorment, es procedí a la localització de les obres de consulta general com són *l'Arxiu Gavin*, la *Catalunya Romànica* (GEC), *Els Castells Catalans* de l'editor Dalmau, el *Costumari Català* i el *Folklore de Catalunya* de Joan Amades i el *Diccionari etimològic i complementari*

de la llengua catalana de Joan Coromines. I finalment, també es consultaren alguns documents inèdits localitzats dins del fons de la biblioteca de la Fundació Iluro de Mataró. També cal destacar la consulta del mapa del Parc del Montnegre i el Corredor, editat per l'editorial Alpina.

D'altra banda, també es va elaborar una consulta de la Base de dades bibliogràfica d'història local de Catalunya, de la Universitat Autònoma de Barcelona, mitjançant la qual es van localitzar diverses publicacions i articles relacionats amb el patrimoni cultural del municipi. També cal destacar la consulta del fons de la Biblioteca de Catalunya de Barcelona, del que es van extreure còpies de set pergamins datats entre els segles XIV i XVI, relacionats amb diversos àmbits del municipi.

Finalment, per veure la bibliografia completa consultada per a l'elaboració del Mapa del Patrimoni Cultural de Dosrius, cal veure l'apartat 9 de la present memòria, on també es referencia el buidatge de diverses revistes, documents electrònics i pàgines web consultades.

4.1.2. Treball de camp

El treball de camp ha consistit en la visita *in situ* de cadascun dels elements inventariats, per tal de fer un reconeixement del terreny i poder-los documentar gràficament. Prèviament a la sortida a camp, tots els elements possibles es van localitzar damunt la cartografia corresponent, extreta dels webs de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC) i del Sistema d'Informació Territorial Municipal de la Diputació de Barcelona (SITMUN).

L'objectiu era, primerament, localitzar els elements amb l'ajuda d'aquesta documentació cartogràfica. Un cop localitzats es prenien les seves coordenades mitjançant els equips de posicionament (GPS), tot i que només en els casos en que això fos necessari i segons les característiques particulars de cadascun. Així mateix, durant la visita a l'element, s'han recollit les dades descriptives necessàries per a l'elaboració de la fitxa, així com d'altres informacions que resultessin rellevants per a la delimitació i descripció dels béns (entorn del bé, estructures auxiliars, dades sense especificar procedents d'informació oral...).

En general, les característiques orogràfiques i geogràfiques del territori no han condicionat de manera negativa el treball de camp, tot i que la gran extensió del terme i el fet que una bona part dels elements inclosos al projecte es troben actualment molt amagats entre la vegetació que caracteritza diverses zones del municipi (a l'interior dels boscos i de les zones més frondoses), han afectat la feina de camp. Aquests condicionants han provocat que alguns elements que havien estat contemplats inicialment no s'hagin pogut localitzar durant la fase de treball de camp. Tot i això, en alguns d'aquests casos, i prèvia autorització de l'Ajuntament de Dosrius i de l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC), la informació s'ha extret de l'Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental de Dosrius. Per altra banda, la col·laboració del consistori ha facilitat enormement les tasques de localització i ha permès tenir contacte directe amb persones coneixedores del territori i de la història del municipi.

4.1.3. Treball de gabinet

Amb la feina de camp finalitzada, les dades recollides han estat processades i contrastades amb les informacions obtingudes durant la fase de documentació prèvia, per tal d'identificar possibles mancances i realitzar les actualitzacions oportunes, en aquells béns que s'hagin vist afectats per canvis recents.

El tractament de les dades s'ha fet a través del programari facilitat per l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC) de la Diputació de Barcelona, consistent en una base de dades programada en MS Access 2000, composada de fitxes identificatives individuals per cada element inventariat.

Pràcticament tota la documentació prèvia ha estat utilitzada en el procés d'elaboració de les fitxes. També s'han inclós les fonts orals provinents de cadascun dels veïns que amablement ens han atès, ja que tots ells han contribuït a la documentació i l'obtenció d'informació dels elements. Alhora, per complimentar els camps de *Propietari* (només s'indica la referència cadastral) i coordenades *UTM* de cada fitxa, s'ha consultat el Sistema d'Informació Territorial Municipal de la Diputació de Barcelona (SITMUN), d'on s'han extret

les dades cadastrals i la posició georeferenciada per aquells elements que prèviament ja tenien representació cartogràfica.

A mesura que s'anava completant la base de dades amb la informació obtinguda, es va anar creant un llistat amb els elements no localitzats i les incidències sorgides durant les tasques de camp. Per consultar aquest llistat, cal veure l'apartat 6.2 d'aquesta memòria.

Al marge de la base de dades, de cada element inventariat s'ha elaborat un arxiu fotogràfic força complert, que il·lustra perfectament les condicions individuals de cada un d'ells. Les fotografies seran adjuntades en format digital a l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC) de la Diputació de Barcelona.

4.2. Explicació de la fitxa

El model de fitxa utilitzat és el que ha proporcionat l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC) de la Diputació de Barcelona, que tal i com s'ha indicat forma part d'una base de dades programada en MS Access 2000. Aquest model conté les següents dades per a cada element: Número de Fitxa; Codi; Àmbit; Denominació; Lloc/Adreça; Titularitat; Referència cadastral del propietari; Tipologia; Ús Actual; Descripció; Observacions; Estat de conservació; Autor; Estil/Època; Any; Segle; Emplaçament; Coordenades UTM; Altitud; Accés; Fitxes associades; Historia; Bibliografia; Protecció; Núm. Inventari Generalitat; Autor de la fitxa; Data de registre; Data de modificació; i fins a tres Fotografies. En el Plec de prescripcions tècniques per a la realització de Mapes del Patrimoni Cultural (versió 2015) es detalla com omplir els camps mencionats. Cal dir que hi ha una sèrie de camps en que el contingut està preestablert per l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC). A continuació s'adjunta l'esquema bàsic per a complimentar aquests camps:

ÀMBIT	**CODI / TIPOLOGIA**
1.-<u>Patrimoni immoble</u>	1.1. Edifici

	1.2. Conjunt arquitectònic
	1.3. Element arquitectònic
	1.4. Jaciment arqueològic
	1.5. Obra civil
2.-Patrimoni moble	2.1. Element urbà
	2.2. Objecte
	2.3. Col·lecció
3.-Patrimoni documental	3.1. Fons d'imatges
	3.2. Fons documental
	3.3. Fons bibliogràfic
4.-Patrimoni immaterial	4.1. Manifestació festiva
	4.2. Tècnica artesanal
	4.3. Tradició oral
	4.4. Música i dansa
	4.5. Costumari
5.-Patrimoni de medi natural	5.1. Zona d'interès
	5.2. Espècimen botànic

4.3. Criteris de selecció

Com ja s'ha comentat anteriorment, durant el treball previ de documentació es va redactar el llistat d'elements patrimonials de rellevància pel terme de Dosrius. Aquesta llista s'ha mantingut oberta durant tot el projecte per poder afegir aquells elements d'última hora que han anat sorgint, i que calia inventariar i incloure al Mapa del Patrimoni.

En aquest sentit és bàsic recordar que es tracta d'un projecte que mai queda tancat, sinó que es manté obert per tal d'incloure qualsevol aportació que contribueixi a la millora i

enriquiment de les dades, en funció de les noves investigacions que es van duent a terme. Durant la confecció de la llista s'ha tingut clar l'objectiu de reunir el màxim nombre d'elements identificadors del terme, incloent tot allò que podia tenir un valor patrimonial històric o identificatiu pel municipi. En cap cas s'han inclòs tots els elements detectats, sinó que s'ha fet una selecció basada en els següents criteris:

- S'han inclòs a la llista tots aquells elements que prèviament havien estat compilats en d'altres inventaris consultats. En el cas de Dosrius es tracta sobretot de l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic i de l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de la Generalitat de Catalunya, així com de l'Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental de Dosrius.

- Els elements que formen part de l'inventari i catàleg inclòs dins de les Normes subsidiàries de planejament municipal de Dosrius. Text refós 1997, aprovat per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona en data 25 de juny de 1998.

- Els elements immobles o naturals destacables per la seva singularitat històrica, artística, etnològica, identitària o simbòlica, inclosos els que estan protegits tant per normativa local com a nivell comarcal i de Catalunya.

- Els fons documentals i el patrimoni moble rellevant detectats tant al municipi com fora dels seus límits.

- Les manifestacions festives pròpies del terme municipal i tots aquells elements que conformen el patrimoni immaterial identitari de la població.

El resultat final ha consistit en una nodrida base de dades composta de 442 fitxes, una xifra certament significativa que avala la riquesa i la varietat del patrimoni cultural i natural de Dosrius.

En darrer terme cal especificar que alguns dels elements que en un principi s'havien incorporat al llistat, finalment han estat descartats tant per la seva poca rellevància i entitat com per la seva ubicació geogràfica, al demostrar-se que no estaven emplaçats

dins del terme municipal de Dosrius. Alguns d'aquests elements descartats els hem inclòs al llistat d'elements no fitxats. Es tracta d'un capítol d'aquesta memòria (apartat 6.2) en que hi ha referenciats diversos elements que hem considerat que no mereixen fitxa pròpia: edificis recents sense interès arquitectònic, elements enderrocats o desapareguts, elements no localitzats, elements vinculats a Dosrius però que es troben localitzats en el terme d'un municipi veí, etc. L'apartat conté 184 elements no fitxats.

5. MARC TERRITORIAL

5.1. Marc geogràfic i geològic

El municipi de Dosrius (147m) es troba situat a la comarca del Maresme, en contacte amb la comarca del Vallès Oriental. El seu terme compta amb una extensió de 40,7 km2, essent el segon més gran en extensió de la comarca, i limita administrativament amb els municipis de Vilalba Sasserra (al nord), Vallgorguina (al nord-est), Arenys de Munt (a l'est), Sant Andreu de Llavaneres (al sud-est), Mataró (al sud), Argentona (al sud-oest), La Roca del Vallès (a l'oest) i Llinars del Vallès (al nord-oest).

El terme comprèn tres nuclis urbans (Dosrius, Canyamars i Can Massuet del Far), dues urbanitzacions (Can Valls i Can Canyamars) i diversos veïnats que recullen la població disseminada: els veïnats de Batlle, Ribot, Pedró, Rimbles, Rupit, el Far i Gemir (que inclou dues agrupacions de població disseminada, el Turó de la Creueta i la Vinya de la Genoveva), i els paratges de la Gavarra, de les Costes d'en Guinart i de Can Bruguéràs.
Els eixos de comunicació principals són la carretera B-510, que enllaça amb la C-35 i la BV-5103 (dins del terme de Llinars del Vallès) i amb la C-60 (dins del terme d'Argentona), i la BV-5101, que comunica els nuclis urbans de Dosrius i Canyamars donant accés també al de Can Massuet del Far. A nivell de comunicacions, el municipi està situat a uns 12 km de Mataró, capital de comarca, i a uns 35 km de Barcelona, capital de província.

Fig. 1. Mapa topogràfic de Dosrius, Institut Cartogràfic de Catalunya, E: 1/ 250000.

La topografia del terme està determinada per la seva situació dins del sector de la Serralada Litoral, que comprèn les serres del Montnegre i el Corredor. L'orografia del municipi és força muntanyosa, amb un territori de relleu accidentat en determinades zones. Els punts més elevats són a la banda nord del terme municipal, en el límit amb el Vallès (632m d'altitud el cim del Corredor i 527m el Puig Aguilar), i al sector de llevant (596m el Montalt, limítrof amb els termes de Sant Andreu de Llavaneres, Sant Vicenç de Montalt i Arenys de Munt). Per contra, les alçades són més baixes a la banda de ponent i migdia (360m el turó de Can Ribot, 346m el Puig Pedrós, 345m el turó de la Gola o 255m el turó de les Rovires). De les serres davallen una sèrie de rieres que configuren les dues valls que formen la riera de Dosrius, a la banda de migdia del nucli urbà: la riera de Rials (o del Far), formada al peu del coll de l'Argila i que recorre el límit nord-occidental del terme, i la riera de Canyamars, que neix als vessants de tramuntana del Montalt i recorre la part central i de llevant del terme municipal.

Geològicament, el terme està format bàsicament per granitoides que presenten una alteració molt generalitzada, amb zones esquistoses d'edat carbonífera i ordoviciana, en les quals s'intercalen materials més o menys carbonatats del devonià i el silurià. De fet, les serres del Montnegre i el Corredor són les restes visibles de l'antiga Serralada herciniana. Aquestes roques es van formar durant l'era paleozoica i provenen dels sediments fins i argilosos que s'anaven erosionant d'antics relleus emergits. La Serralada herciniana va patir una gran erosió que va allisar les parts emergides, donant lloc a superfícies més o menys horitzontals com la carena del Far al Corredor i la serra de Bruguera. Durant el

neogen i el quaternari, aquests materials van patir diversos processos erosius que els van modelar fins a les formes actuals. Els granits de la Serralada costanera donaren lloc a relleus de muntanyes suaus que es troben alterats per la meteorització química que sofreixen, i que els converteix en sauló.

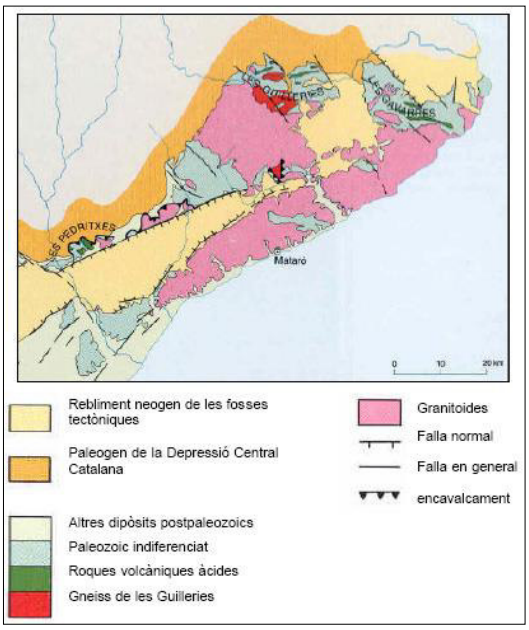

Fig. 2. Mapa geològic de la regió.
Extret de https://parcs.diba.cat/

De fet, el terme està definit pels diversos afloraments de roques granítiques, riques en quars i amb diversitat de formes, que apareixen en diverses zones elevades del terme municipal (el Corredor, la serra de Polsaruda, la zona disposada entre el castell i la masia de can Brunet o a la vessant nord de la urbanització de Can Canyamars). Es tracta principalment de dics de granodiorita o de leucogranit, la meteorització dels quals dóna lloc a grans boles de pedra que formen un paisatge característic, anomenat també caos de boles. Aquestes formacions són arrodonides per l'erosió i estan disposades en solitari o bé formant conjunts dins el territori. La composició d'aquest tipologia geológica ha convertit històricament el municipi en un centre d'aprofitament de la pedra (d'aquí les nombroses accions dels picapedrers documentades dins del terme, així com les pedreres que s'han explotat al llarg del temps).

Hidrogràficament, l'estructura geològica i la naturalesa litològica de la zona han configurat l'existència de petites conques de gran pendent i curt recorregut que, juntament amb la climatologia mediterrània, aporta a les rieres un règim estacional pluvial (porten aigua o

bé augmenten de cabal quan hi ha hagut pluges). Les rieres i els diversos torrents i sots que travessen el municipi s'engloben dins l'anomenada conca del Maresme, definida pels cursos d'aigua perpendiculars al mar que tallen transversalment la serralada. També cal destacar que els cursos d'aigua de les rieres de Rials, el Far i Canyamars i l'abundància d'aigua a l'aqüífer de Dosrius formava inundacions i aiguamolls en diverses zones del terme, les quals quedaren solucionades amb la construcció de l'aqüeducte de la Societat General d'Aigües de Barcelona.

Pel que fa a la vegetació present al terme, cal dir que està definida sobretot pel tipus de sòl, entre d'altres condicionants (relleu, clima...). Tal i com hem vist, els granitoides presenten un elevat estat de meteorització superficial, que dóna com a resultat la formació del sauló. Aquest sauló ocupa una extensió majoritària i es concentra principalment a les zones de muntanya, als arenys (o sorrals), a les valls i a les planes. Aquest fenòmen propicia la formació de sòls que permeten el desenvolupament de masses forestals amb una gran diversitat de comunitats vegetals. També cal destacar l'interès micològic i briològic tant del Montnegre com del Corredor. Les formacions més esteses són els alzinars, les suredes i les pinedes de pi pinyer, amb brolles i vegetació arbustiva, que caracteritzen el paisatge i ocupen antigues vinyes i conreus abandonats. Les zones més obagues estan caracteritzades per les avellanedes, amb presència de plantacions de castanyers, i a les zones més humides i a les ribes dels torrents i rieres, es documenten vernedes. A les planes al·luvials destaquen els arbredes de pollancres i plàtans, entre d'altres.

Quant al poblament faunístic, cal dir que està caracteritzat per l'existència de masses forestals que afavoreixen les espècies de caràcter forestal: senglars, genetes, esquirols, gats mesquers, així com espècies arborícoles de ratpenats. A les zones obertes destaca l'acció de l'àliga marcenca, la guilla o el llangardaix.

5.2. Població i activitat econòmica

El primer recompte oficial relacionat amb la població del municipi el trobem al fogatge de l'any 1358, publicat per Josep Maria Pons i Guri. Aquest document deixa constància que a Dosrius hi havia 39 focs. Dins de la mateixa centúria, el fogatge elaborat entre els anys 1365 i 1370 assigna un total de 53 focs, mentre que el de l'any 1378 (considerat el primer fogatge fiable) en menciona 42, dels quals 25 són de Dosrius i 17 de Canyamars, sense que constin els noms dels caps de casa (Capdevila et al., 2018: 14).

A finals del segle XV, en el fogatge de l'any 1497, el nombre de focs documentats va baixar a 30 per Dosrius i Canyamars conjuntament.

Dins del segle XVI, en canvi, en el fogatge de l'any 1515, el nombre de focs de la vila queda fixat en 39, distribuïts en 25 per Dosrius i 14 per Canyamars (Capdevila et al., 2018: 14). Posteriorment, en el fogage corresponent a l'any 1553, el nombre de focs puja a 62. Aquest increment del nombre de focs coincideix amb el creixement del nucli urbà (sagrera) al voltant de l'església parroquial de Sant Iscle i Santa Victòria, bastida entre els anys 1526 i 1533 (Capdevila et al., 2018: 14).

L'únic recompte de cases efectuat dins del segle XVII fou elaborat pel rector de la parròquia l'any 1632. Aquest document adjudica 68 cases a Dosrius i 23 a Canyamars

En relació a la parròquia de Sant Andreu del Far, cal dir que fins al segle XVI estava adscrita al terme del castell del Far i formava part de la parròquia de Llinars. Tot i això, tenim constància que en els fogatges dels anys 1378 i 1515 tenia 9 focs, tot i que en el de l'any 1497 havia baixat a 6 (Subiñà, 2017: 22).

A continuació es presenta una taula que reflecteix l'evolució demogràfica del municipi en època moderna i contemporània (segles XVIII-XXI). La taula ha estat elaborada a partir de les dades publicades a l'Idescat (Institut d'Estadística de Catalunya), de les informacions extretes de la població de fet (1717-1981) i de la població de dret (1990) i de les diverses publicacions bibliogràfiques consultades, sobretot pel que fa als diversos articles relacionats amb la història contemporània del municipi, publicats al bloc *A Dosrius. Una visita al passat*, obra de Josep Ramis Nieto:

ANY	**1708**	**1717**	**1719**	**1787**	**1819**	**1824**	**1826**
Nº HAB.	-	111	439	529	-	-	640
CASES	87	-	50	-	-	-	-
VEÏNS	-	-	96	-	93	75	135
ANY	**1842**	**1857**	**1860**	**1877**	**1887**	**1897**	**1900**
Nº HAB.	983	1152	1099	1187	995	882	872
CASES	-	-	-	-	-	-	
VEÏNS	-	-	-	-	-	-	-
ANY	**1910**	**1920**	**1930**	**1940**	**1950**	**1960**	**1964**
Nº HAB.	942	871	894	862	921	886	861
CASES	-	-	-	-	-	-	-
VEÏNS	-	-	-	-	-	-	-
ANY	**1965**	**1970**	**1975**	**1981**	**1986**	**1991**	**1996**
Nº HAB.	857	767	696	737	848	1211	2269
CASES	-	-	-	-	-	-	-
VEÏNS	-	-	-	-	-	-	-
ANY	**2000**	**2002**	**2008**	**2010**	**2012**	**2014**	**2018**
Nº HAB.	2846	3293	4869	5010	5176	5137	5281
CASES	-	-	-	-	-	-	-
VEÏNS	-	-	-	-	-	-	-

Segons les dades recopilades, el creixement poblacional del municipi en època medieval és força constant, tot i que amb alts i baixos. En aquest sentit, si durant el segle XIV la població dosriuenca es manté, les dades referents al segle XV manifesten una davallada important del nombre de focs, tot i que la xifra es recupera amb escreix en el segle XVI. Els cultius més importants es centren en la vinya, que experimenta un creixement important al segle XV, el cereal, els arbres fruiters (sobretot oliveres i ametllers) i, en menor importància, l'horta (subsistència familiar). Pel que fa a l'aprofitament de les zones boscoses, cal dir que se'n extreïa llenya i carbó, que es portava fins a la costa del Maresme per transportar-la a Barcelona. Quant a la ramaderia, també era una activitat econòmica destacable, tractant-se d'un terme de muntanya (Capdevila et al., 2018: 15).

De mitjans del segle XVIII i fins a mitjans del segle XIX, Dosrius experimenta un increment notable de la població, en consonància amb la resta de la població catalana en general. De la mateixa manera que en època medieval, la població estaria disseminada en més d'un centenar de masies escampades per tot el terme municipal, juntament amb els nuclis urbans de Dosrius i de Canyamars. La base econòmica estava fonamentada en la producció de cereals (predomini del sègol), lleguminoses (predomini de la mongeta), vi (la vinya era el conreu predominant per sobre de la resta) i fusta (l'explotació forestal continuava essent el sector de més ocupació al municipi) , tot i que també hi ha constància d'una fàbrica de filats a Dosrius i una fàbrica de vidre al Far, veïnat incorporat al municipi l'any 1836. Amb aquesta annexió, Dosrius es converteix en un dels municipis més grans de la comarca.

A mitjans del segle XIX es produeixen un seguit d'esdeveniments històrics que incideixen tant en l'urbanisme com en la demografia local. Entre aquests fets destaquen la construcció de la carretera entre Llinars del Vallès i Dosrius (1838-1851) i el ramal entre Dosrius i la carretera de Mataró a Granollers (1856-1884), la construcció de l'aqüeducte per explotar les aigües de la conca hidrogràfica de Dosrius, per part de la Societat General d'Aigües de Barcelona (1868-1882) i la implantació d'una escola de nens al nucli de Dosrius (1851). Tot i això, a finals de la centúria, la població dosriuenca torna a disminuir i ja no tornarà a recuperar la xifra dels 1000 habitants fins a principis dels anys 90 del segle XX.

Durant la primera meitat del segle XX, el municipi continua essent eminentment agrícola. Amb la instal·lació a mitjans dels anys 50 de la fàbrica Manufactures Canyamars i d'altres indústries tèxtils, de plàstics... entre finals de la dècada dels 60 i principis dels 70, el sector agrícola va perdent pes. Conseqüentment, els comerços augmenten en nombre, així com una expansió urbanística ingent, iniciada amb la creació i creixement de les urbanitzacions de La Esmeralda (actual nucli urbà de Can Massuet del Far), Can Figueres, Can Canyamars, Can Valls, les Costes d'en Guinart i Can Bruguerà s.

5.3. Síntesi històrica

Les primeres dades relacionades amb el municipi en les proporcionen les restes arqueològiques i paleontològiques documentades en els jaciments existents. En tot cas, les més antigues són les que es van poder documentar a la riera de Canyamars, les quals corresponen a la molar d'un elefant antic, l'Elephas (Palaeoloxodon) antiquus i estan datades entre el pleistocè i el würmià antic (de 75.000 a 60.000 anys).

En segon terme es documenten els jaciments adscrits dins dels períodes del Neolític (Antic Cardial, 5500-4000 a.C., i Final-Calcolític, 2500-1800 a.C.) i de l'Edat dels Metalls (Bronze Antic-Mig, 1800-1200 a.C., i Bronze Mig-Final, 1500-650 a.C.). En concret es tracta dels jaciments del Cau de la Serra Polsaruda, el Menhir de la costa de can Martorell, l'Hipogeu paradolmènic de la costa de can Martorell, la Pedra Llarga, el Dolmen de ca l'Arenes, la Balmeta, l'Avenc i el Mirador, entre d'altres. Cal destacar la importància de les restes documentades a l'Hipogeu de la costa de can Martorell, on destaquen les restes d'entre 195 i 205 individus enterrats i 68 puntes de fletxa de sílex, i també del Dolmen de ca l'Arenes, un sepulcre megalític múltiple de galeria catalana molt ben conservat.

Pel que fa als períodes ibèric i romà (650 a.C.-476 d.C.), cal mencionar els jaciments de can Sus, les Planes, can Terrades del Molí, can Terrades de la Nit i el Puig Pedrós, entre d'altres.

No hi ha constància de cap altra referència històrica relacionada amb el terme fins a l'edat mitjana. En aquest període, Dosrius era un territori format per una sèrie de masies disperses a l'entorn de l'església parroquial de Santa Iscle i Santa Victòria i el seu cementiri. Dins de l'alta edat mitjana, Dosrius es desenvolupa com un poble de sagrera amb una estructura de cases de cos construïdes dins d'aquest espai, que alhora formen carrers (Graupera, 2018: 49). Quant al desenvolupament del nucli de Canyamars, cal dir que també respòn a un poble de sagrera amb l'església parroquial de Sant Esteve i el seu cementiri com a centre, tot i que en aquest cas, les construccions configuren un petit veïnat de cases disperses al seu voltant i diversos masos disseminats a la resta del territori (Graupera, 2018: 48).

Tal i com hem vist anteriorment, la primera referència documental del terme de Dosrius és de l'any 963 (en un document de venda d'unes terres al terme de Mata). Pel que fa al castell de Dosrius, la primera menció de la que tenim constància és de l'any 1073, quan Azaladardis i Berenguer Ató el van vendre a Gerbert Miró, que poc després el va donar al monestir benedictí de Sant Pere de Casserres (Osona). D'aquesta manera s'inicia el domini jurisdiccional d'aquest monestir sobre el castell i les parròquies de Dosrius i Canyamars per un període de quasi quatre segles (Subiñà, 2017: 19). Així doncs, entre els segles XII i la primera meitat del segle XV, el castell va dependre d'aquest priorat, que exercia de senyor propietari del terme, i amb els llinatges dels Dosrius i els Cartellà com a feudataris encarregats del domini útil de les propietats. A mitjans del segle XV, l'any 1453, Elisabet de Cartellà va comprar el domini directe i al·lodial del castell amb els seus termes (Canyamars inclòs), convertint-lo en la Baronia de Dosrius. D'aquesta manera, els antics castlans passaren a ser els propietaris del castell i del domini del territori. Elisabet fou l'última Cartellà senyora de la castlania de Dosrius, donat que l'any 1437 s'havia casat amb Galceran de Montserrat de Sentmenat, senyor del castell de Santa Fe. D'aquesta manera, a finals del segle XV , el domini del castell de Dosrius estava ja en mans dels descendents de la família Sentmenat, actuals marquesos de Castelldosrius.

Pel que fa a les esglésies de Dosrius i Canyamars, en ambdós casos les primeres mencions documentals apareixen al segle XIV, essent en aquesta època la de Sant Esteve de Canyamars sufragània de l'església parroquial de Sant Iscle i Santa Victòria. Quant a la parròquia de Sant Andreu del Far, documentada des de l'any 1164, cal dir que pertanyia al terme i la jurisdicció del castell Vell de Llinars del Vallès i era la parròquia d'una població escampada en masies. En relació als masos del terme, i segons un estudi dels testaments de la notaria eclesiàstica de Dosrius datats entre els anys 1406 i 1497, apareixen mencionats els masos de can Terrades, can Vallmajor i el castell de Dosrius (pel nucli de Dosrius) i els de can Figueres, can Canyamars, can Galzeran, can Nogueras, can Maltes, can Llibre, can Rogent i can Pedró (pel nucli de Canyamars) (Alsina et al., 2005: 28).

Dins de l'etapa moderna (segles XVI-XVIII), el terme de Dosrius experimenta un creixement de la població destacable. Tot i que l'agricultura, el conreu de la vinya i l'explotació del bosc continuen essent la base econòmica de la zona, hi ha un sèrie de

factors que incideixen en aquestes dades: el desenvolupament de l'activitat relacionada amb els molins, com per exemple el molí de can Terrades i el Molinot de Canyamars, una indústria vinculada amb el comerç del glaç, com per exemple el pou de glaç de Canyamars i el de can Bosc entre d'altres, una indústria relacionada amb l'extracció de la pedra, com per exemple la pedrera del Corredor, i una indústria destinada a la producció de vidre, com per exemple la masia del Forn del Vidre (Alsina et al., 2005: 29).

Arquitectònicament parlant, el segle XVI fou determinant pel municipi donada la construcció de l'església parroquial de Sant Iscle i Santa Victòria de Dosrius (1526-1533) en el mateix lloc que l'anterior, adscrita als corrents gòtics i renaixentistes imperants. Aquesta obra comportà el creixement del nucli de població al voltant del temple amb l'ampliació de la sagrera, la construcció de diverses de les cases i masies urbanes que actualment encara es conserven i l'aparició de l'entramat urbà amb les places de l'Església i la Plaça (actual plaça de la República) i nous carrers i veïnats. Aquest teixit urbà s'anà desenvolupant sobretot al llarg dels segles XVII i XVIII. Un cas similar el presenta Canyamars, amb la reconstrucció de l'església de Sant Esteve a finals del segle XVI i el desenvolupament de l'actual nucli antic del poble durant el segle XVII i, sobretot, el segle XVIII, com per exemple les cases de can Llibre del Carrer o la Barberia. Pel que fa al nucli del Far, l'església de Sant Andreu fou bastida entre els segles XVI i XVII en el mateix lloc on hi havia la primitiva. Es tractava de la parroquia d'una agrupació de masies disperses, tot i que ubicades prop del camí del Corredor, com per exemple les masies de can Bosc, ca l'Arenes o can Guinart.

Fins a mitjans del segle XIX, el creixement poblacional continuà augmentant, tot i que a finals de la centúria el descens de la població es fa palès, sobretot per la crisi vinícola a conseqüència de la fil·loxera (Alsina et al., 2005: 32). Tot i això, l'execució de diverses obres públiques notables, com la construcció de l'aqüeducte de la Societat General d'Aigües de Barcelona o la transformació de les principals vies de comunicació comporten una notable millora social pel municipi.

A principis del segle XX, amb l'arribada dels primers estiuejants a partir dels anys 1910 i 1920, el municipi de Dosrius experimenta un nou creixement urbanístic reflectit en

l'actualitat per les torres d'estiueig que encara es conserven a Canyamars i al carrer de mossèn Jacint Verdaguer de Dosrius. A nivell econòmic, a partir de la segona meitat del segle XX, s'inicia el procès d'industrialització del municipi, amb la creació en primer lloc de la indústria de la Tortuga a Canyamars i, a finals dels anys 60, la construcció del primer polígon industrial a Dosrius. Aquest fet comportà l'abandonament progressiu de les tasques agrícoles en favor del sector secundari. Alhora, des de finals dels anys 60 i durant els 80, es va iniciar la construcció de diverses urbanitzacions i habitatges de segona residència. També cal destacar, a finals del segle XX, la construcció de l'autovia C-60 que comunica el Maresme amb el Vallès Oriental.

El Dosrius del segle XXI dibuixa un municipi amb tres nuclis urbans consolidats, diverses urbanitzacions i un gran nombre de veïnats que integren la major part de les masies i entitats de població disseminades per tot el terme municipal. La transformació urbanística generada respòn a la conversió de segones residències en primeres i a la construcció de nous habitatges (tant dins dels nuclis urbans com fora d'aquests), que han propiciat l'arribada de famílies de l'àmbit metropolità i comarcal.

5.4. Escut i toponímia

El blasonament de l'escut heràldic de Dosrius fou aprovat pel Ple de l'Ajuntament, en sessió de data 27 de març de 2000, i per resolució de la Direcció General d'Administració Local de la Generalitat de Catalunya, de data 17 de juliol de 2000 i publicada al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC) núm. 3201, de data 9 d'agost de 2000. Es tracta d'un escut caironat: d'argent, una perla ondada d'atzur acompanyada al cap d'un castell de gules obert. Per timbre, una corona de marquès.

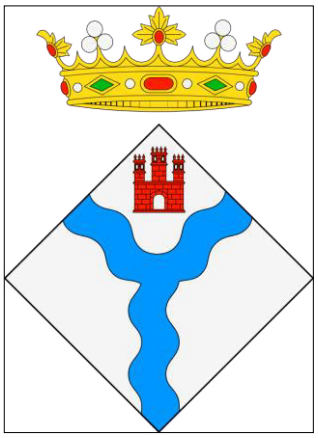

Fig. 3. Escut de Dosrius. Extret https://ca.wikipedia.org/wiki/Escut_de_Dosrius

En relació a l'aprovació de l'escut per part del consistori dosriuenc, cal dir que en el mateix ple anterior, també es va aprovar la utilització de dues palmes laterals envoltant l'escut, donat que aquestes apareixien en els segells i els documents oficials de l'Ajuntament des de mitjans del segle XIX. Tot i això, l'actual consistori ha optat per tornar a instaurar el símbol representatiu del municipi en el seu estat oficial i normatiu.

Pel que fa al seu significat, cal destacar que la perla ondada representa la confluència de les rieres de Canyamars i del Far (o Rials), formant la de Dosrius. La corona, en canvi, fa referència al fet que Dosrius va ser el centre de la baronia del seu nom i, des de l'any 1690, del marquesat de Castelldosrius. En relació a les palmes anteriorment al·ludides, cal dir que representen els dos patrons de la parròquia de Dosrius, Sant Iscle i Santa Victòria.

Quant al nom del municipi, cal dir que prové del llatí *Duos Rios* que, literalment, vol dir dos rierols. La primera referència documental del nom de Dosrius apareix en la seva forma llatina l'any 963, en un document de venda d'unes terres al terme de Mata. Posteriorment, l'any 989, torna a aparèixer com *Durrios* (és probable que aquesta forma respongui a un error d'interpretació de la forma anterior). La primera referència a la forma catalana *Dorrius* apareix en un document de l'any 1361 transcrit per Carreras Candi. A partir del segle XV, les forma catalanes *Dorrius* i *Dos Rius* es van alternant. No serà fins al segle XVI (any 1549) que apareixerà la forma catalana correcta *Dosrius*, en un document sobre la reducció de tasques del mas Gemir. Posteriorment, a partir del segle XVIII i principis del segle XIX, la forma *Dosrius* s'acaba normalitzant (Alsina et al., 2004: 7).

5.5. Personatges il·lustres

- Esteve Albert i Corp: va néixer a la masia de can Batlle de Dosrius l'any 1914 i va morir a Andorra la Vella el 1995. Fou un activista cultural i polític, escriptor, poeta i

historiador que desenvolupà una intensa tasca a Catalunya, Andorra i la Catalunya Nord. La seva obra abarca llibres d'història medieval (relacionats amb Andorra i el nord de Catalunya), poesia (amb diverses obres dedicades al seu poble natal), teatre, folklore religiós (pessebres vivents) i sobre la història de Catalunya. També va col·laborar en diversos mitjans de comunicació i es va involucrar en diverses organitzacions polítiques catalanes de caire nacionalista. L'any 2014, en commemoració del centenari del seu naixement, la revista de l'Arxiu Municipal de Dosrius (AMD) *Duos Rios* li va dedicar un complert monogràfic.

- Joan de Canyamars: va nèixer a Canyamars l'any 1432 i va morir a Barcelona l'any 1492. Tot i que documentalment no es pot assegurar, és probable que Joan de Canyamars fos fill de la masia de can Canyamars. Era un pagès remença que va intentar assassinar el rei Ferran II el Catòlic a Barcelona l'any 1492. Després de ferir-lo greument va ser considerat un boig i fou condemnat a morir amb greus patiments i escarnis.

- Josep Abril i Argemí (1869-1939): polític vinculat a Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) i escriptor català, que va ser alcalde de Mataró entre els anys 1931 i 1933. Tot i que era originari de Santa Maria de Palautordera, aquest personatge va tenir una vinculació especial amb el municipi de Dosrius. L'any 1938 fou nomenat com a comissari a Dosrius pel conseller de Governació de la Generalitat, on s'hi està fins acabada la guerra Civil. Fou denunciat i arrestat a Dosrius el 2 de febrer de 1939. Se'l va acusar de rebelió militar per, pressumptament, haver participat en l'assassinat del rector de Santa Maria de Mataró Josep Samsó. Fou jutjat, condemnat a mort i executat pel règim franquista (afusellat al Camp de la Bota el 16 de març de 1939).

6. EL PATRIMONI DE DOSRIUS

6.1. Anàlisi de la informació recollida

En aquest apartat s'exposaran, mitjançant algunes gràfiques, les xifres estadístiques elaborades a partir de les dades recollides al Mapa del Patrimoni Cultural de Dosrius, atenent els camps referents a tipologia (general i específica), titularitat i estat de protecció, cronologia, estil i estat de conservació dels béns. Així doncs, mitjançant aquest estudi es vol obtenir una radiografia del patrimoni local del municipi, per així poder-lo estudiar i gestionar.

6.1.1. Tipologies generals

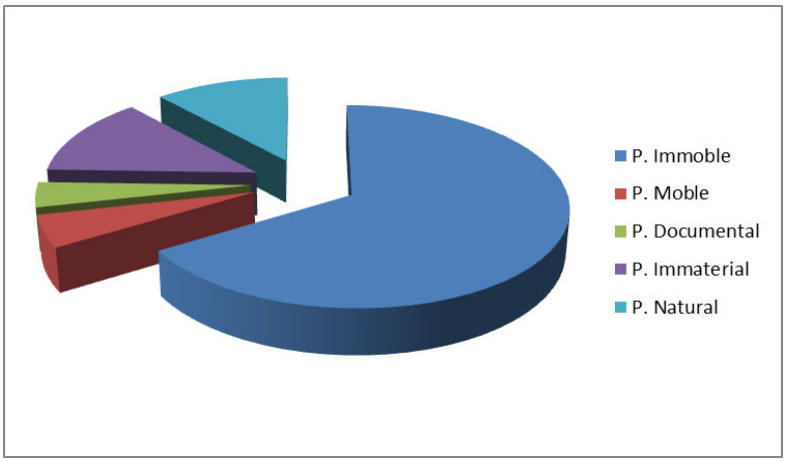

Fig. 4. Tipologies generals del patrimoni cultural de Dosrius

Com es pot observar en la gràfica anterior, la major part del patrimoni inventariat (un 66% del total) es correspon amb el patrimoni immoble, el qual compta amb 292 elements dels 442 que integren el total de l'inventari. En segon lloc destaca el patrimoni immaterial, amb 57 elements i el 13% del total inventariat. A la tercera posició trobem el patrimoni natural del municipi, amb 51 elements i el 12% del percentatge. Darrera seu hi ha el patrimoni moble, que presenta un total de 24 elements i representa el 5% del percentatge total inventariat. Finalment hi ha el patrimoni documental, amb 18 elements i el 4% del percentatge total inventariat.

6.1.2. Tipologies específiques

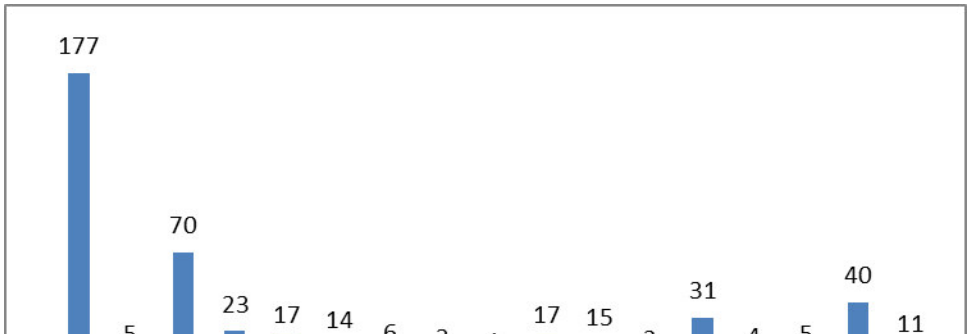

Fig. 5. Tipologies específiques del patrimoni cultural de Dosrius

Dins de les tipologies específiques en les que s'organitza el patrimoni cultural del municipi destaquen en primer lloc els edificis, amb un total de 177 elements inventariats. Aquesta elevada xifra correspon, sobretot, a l'elevat nombre de masies disperses pel terme municipal juntament amb bona part de les cases més rellevants que conformen els nuclis urbans de Dosrius i Canyamars i d'altres elements identitaris com els pous de glaç o els forns. En segon terme, destaquen els 70 elements arquitectònics distribuïts per tot el terme municipal, representats en gran part pel gran nombre de fonts, rellotges de sol i safareigs, així com les fites i les creus de terme entre d'altres. En tercer lloc destaca el valuós patrimoni natural de Dosrius, destacant el gran nombre de zones d'interès paisatgístic com els castells, les roques i pedres granítiques i les arbredes, entre d'altres. En darrer terme, la tradició oral (amb 31 elements) i els jaciments arqueològics (amb 23 elements) són les tipologies que completen les més destacades d'aquesta categoria.

6.1.3. Patrimoni immoble

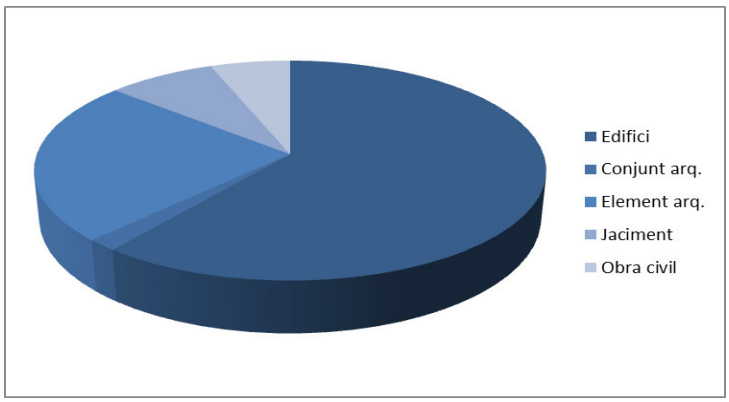

Fig. 6. Elements que conformen el patrimoni immoble de Dosrius

Si analitzem la gràfica corresponent al patrimoni immoble del municipi, observem que la categoria més nombrosa es correspon amb els edificis, amb un total de 177 elements i un 60% del percentatge total. Tal i com hem vist anteriorment, el subgrup més nombrós d'aquesta categoria fa referència a les masies disperses pel terme, juntament amb les cases dels nucli urbans de Dosrius i Canyamars. La segona categoria més nombrosa correspon als elements arquitectònics, amb un 24% del total. Aquest grup és especialment nombrós donat el gran nombre de fonts, rellotges de sol i safareigs, així com les fites i les creus, entre d'altres. Seguidament es pot apreciar que la tercera categoria correspon als jaciments arqueològics (un 8% del total), des del neolític fins a l'època medieval i moderna. En darrer terme es troben l'obra civil, amb un total de 17 elements inventariats i el 6% del total i, per últim, els conjunts arquitectònics, amb un 2% del total de la categoria.

6.1.4. Patrimoni moble

Majoritàriament, el patrimoni moble documentat al municipi fa referència als elements urbans, amb un total de 14 elements i el 61% del percentatge global. Hi destaquen bona part de les fonts situades dins dels nuclis urbans, així com els monuments commemoratius ubicats a la via pública. En segon lloc hi ha els objectes (amb 6 elements i el 26% del total), conformats sobretot pels retaules majors del Santuari del Corredor i de l'església parroquial de Sant Iscle i Santa Victòria o per les figures de la Colla Gegantera de Dosrius. En darrer terme hi ha les col·leccions, amb un total de 3 elements i el 13% del percentatge, tant les ubicades dins dels límits del terme municipal com aquelles que es troben fora dels seus límits, en especial al Museu de Mataró i al Museu de Ciències Naturals de Granollers.

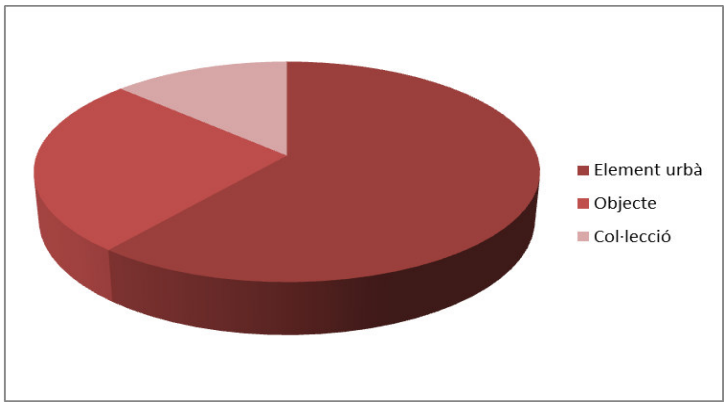

Fig. 7. Elements que conformen el patrimoni moble de Dosrius

6.1.5. Patrimoni documental

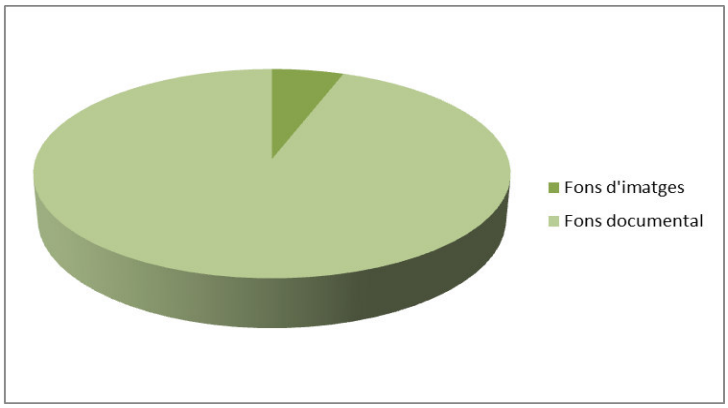

Fig. 8. Elements que conformen el patrimoni documental de Dosrius

Pel que fa al patrimoni documental del municipi, cal especificar que el 94% fa referència als fons documentals, amb un total de 17 elements inventariats. Aquests fons es poden dividir en dos subgrups, tant d'àmbit públic com privat: el que correspon a documents únics i particulars per la seva singularitat, com per exemple els diversos goigs relacionats amb les esglésies del terme, i el que fa referència a fons relacionats amb el municipi, com l'Arxiu Municipal de Dosrius (AMD), els fons privats de determinades masies o els fons dipositats a l'Arxiu Comarcal del Maresme (ACM), al Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró (MASSM) o a l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC), entre d'altres. Pel que fa als fons d'imatges, cal dir que estan representats amb un 6% del percentatge total i conformats per un únic element, el fons d'imatges del Centre Excursionista de Catalunya (CEC).

6.1.6. Patrimoni immaterial

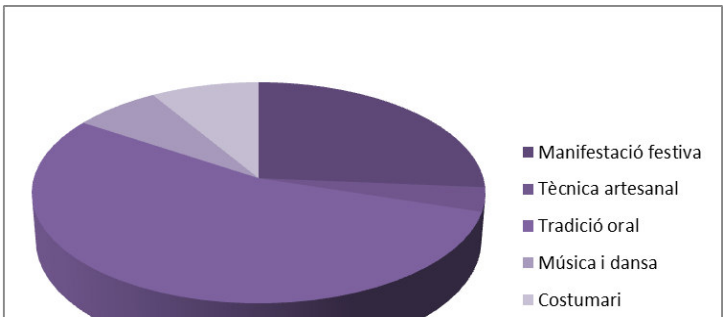

Fig. 9. Elements que conformen el patrimoni immaterial de Dosrius

El recull d'entrades relacionades amb el patrimoni immaterial està conformat per un total de 57 elements. El subgrup corresponent a la tradició oral és el més nombrós, amb 31 elements i un 54% del percentatge total, format sobretot per les diverses llegendes relacionades amb la bruixeria, moltes d'elles recollides pels folkloristes catalans Cels Gomis i Joan Amades. En segon lloc hi ha el subgrup de les manifestacions festives, amb 15 elements i un percentatge del 26%, representat tant per les festes majors com pels aplecs i les fires. En darrer terme, trobem els subgrups del costumari, amb 5 entrades i el 9% del percentatge, que es correspon sobretot amb els antics costums de guariment relacionats amb Dosrius, el subgrup de la música i la dansa (4 registres i el 7% del total) i, finalment, les tècniques artesanals, amb 2 elements i el 4% del percentatge total.

6.1.7. Patrimoni natural

La darrera tipologia específica a comentar fa referència al més que destacable patrimoni natural del municipi, en aquest cas conformada per dos subgrups: zones d'interès i espècimens botànics singulars. Les zones d'interès, amb 40 elements (78%), estan formades sobretot pel gran nombre de formacions rocoses documentades dins del terme, així com pels terrenys inclosos dins dels límits del Parc del Montnegre i el Corredor, i per les diverses vernedes, alzinars o pinedes presents al terme municipal. Pel que fa als espècimens botànics destacables (11 elements inventariats que corresponen al 22% del percentatge total), cal dir que es corresponen amb arbres de diferent varietat: àlbers, alzines i pins, principalment.

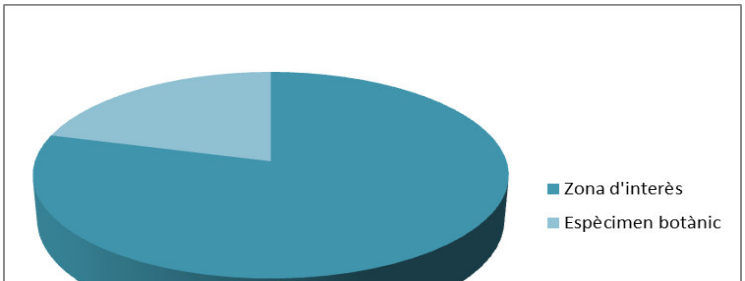

Fig. 10. Elements que conformen el patrimoni natural de Dosrius

6.1.8. Titularitat i estat de protecció

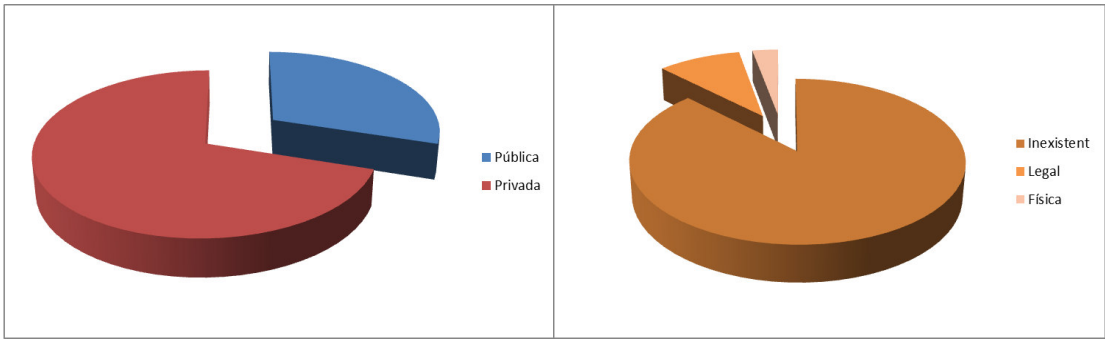

Fig. 11-12. Titularitat i estat de protecció del patrimoni cultural de Dosrius

En la gràfica 11 s'aprecia que la major part dels elements inventariats són de titularitat privada, en concret el 70% del percentatge amb un total de 316 elements, sobretot en mans de particulars i institucions. En canvi, els béns inventariats de titularitat pública, amb un total de 133 elements, tenen un percentatge del 30% i, principalment, són responsabilitat de l'Ajuntament de Dosrius i de la Diputació de Barcelona, tot i que també hi ha altres institucions públiques que en són responsables. Val a dir que aquesta xifra és força elevada donat el gran nombre d'elements de patrimoni immaterial documentats al terme de Dosrius (57 elements).

La gràfica 12 fa referència a l'estat de protecció actual en el que es troben els elements inventariats. Com es pot observar, un 88% d'aquests elements no tenen cap tipus de protecció. En segon terme, destaca la protecció legal del patrimoni, amb un 9% del percentatge total. En el cas de Dosrius correspon, sobretot, als elements declarats BCIN i

BCIL, i també aquells que estan inclosos dins del PEIN i protegits pel Decret 328/1992 i per l'Acord de Govern 150/2014. Pel que fa a la protecció física del patrimoni (amb el 3% del percentatge) correspon en gran mesura al patrimoni documental.

6.1.9. Estat de conservació

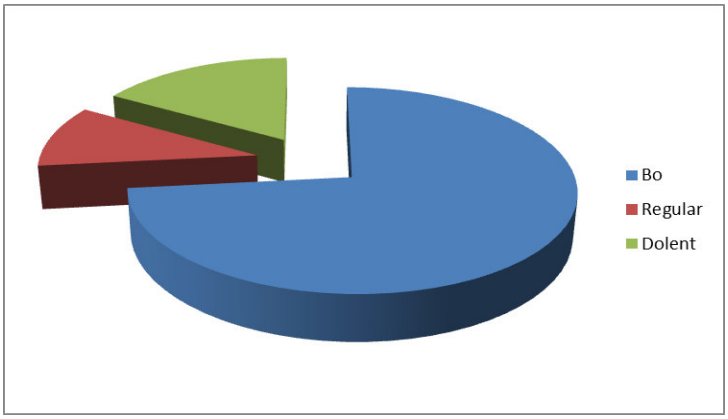

Fig. 13. Estat de conservació del patrimoni cultural de Dosrius

Majoritàriament, el patrimoni cultural de Dosrius es troba en bon estat de conservació (73%). Alhora, un 17% presenta un estat de conservació dolent i un 10% presenta un estat de conservació regular. Alguns dels que es troben en un estat de conservació dolent estan en unes condicions força precàries, amb risc de desaparició. Pel que fa a aquells elements que presenten un estat de conservació regular, en la majoria dels casos es tracta de zones completament cobertes de vegetació que estan començant a afectar les estructures existents.

6.1.10. Cronologia i estils artístics

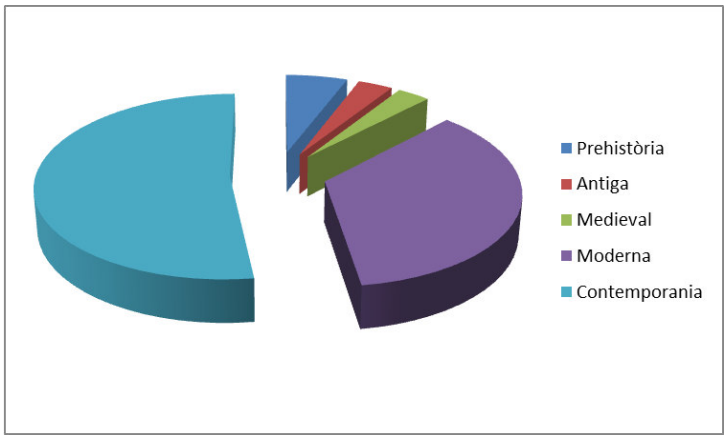

Fig. 14. Cronologia del patrimoni cultural de Dosrius

Pel que fa a la cronologia dels elements, podem observar com la major part correspon als períodes modern i contemporani (88% en total del percentatge), distribuïda en dos períodes clarament diferenciats: segles XVI i XVII, amb la construcció de diverses masies i bona part dels edificis religiosos del terme i, sobretot, entre els segles XVIII i XX, coincidint amb el desenvolupament industrial. En segon terme trobem l'etapa prehistòrica (6% del percentatge total), que en el cas de Dosrius fa referència a la gran quantitat de jaciments arqueològics datats dins del Paleolític, el Neolític i l'Edat dels Metalls. En darrer terme, amb un 3% del total en ambdós casos, trobem tant l'etapa medieval (bona part del patrimoni documental tant ens mans públiques com privades) com l'època antiga (representada pels jaciments i materials arqueològics datats entre els períodes ibèric i romà).

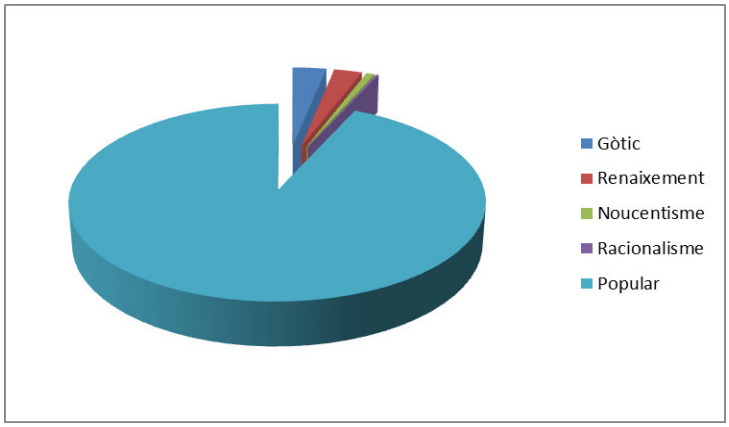

Fig. 15. Estils artístics del patrimoni cultural de Dosrius

Quant als estils artístics (gràfica 15) s'observa un clar predomini de l'obra popular, amb un 93% del percentatge total. Hi és representat, en general, la major part del patrimoni cultural del terme, destacant-ne els elements arquitectònics, les cases urbanes i bona part de les masies. La resta d'estils que apareixen estan representats entre un 3% i un 1% del percentatge total, destacant-ne l'etapa gòtica i els elements renaixentistes.

6.2. Llistat d'elements no fitxats

Durant la realització del Mapa del Patrimoni Cultural de Dosrius van sorgir una sèrie d'elements dels que no s'ha fet fitxa per diferents motius. Les raons varien en funció de cada element, des del fet que no han pogut ser localitzats fins a que es troben ubicats fora dels límits del terme municipal, passant per no tenir rellevància suficient per formar part de l'inventari. És molt possible que hi hagi altres elements que no coneixem, i que en un futur podran fer que l'inventari s'ampliï.

En general, la majoria d'elements no fitxats fan referència al patrimoni immoble desaparegut del municipi, sobretot pel que fa als edificis (46 elements), als elements arquitectònics (64 elements) i als jaciments arqueològics (12 elements). En segon lloc destaca el patrimoni immaterial, amb un total de 18 manifestacions festives actualment desaparegudes, moltes d'elles identificades amb antigues processons religioses, festes i aplecs que s'han deixat de celebrar. També cal dir que en el llistat s'hi inclouen tot el seguit d'incidències sorgides durant les tasques de camp (elements no localitzats, béns situats fora del terme municipal, etc.).

A continuació s'inclou el llistat d'elements no fitxats sorgit de l'elaboració del Mapa del Patrimoni Cultural de Dosrius:

CODI	ÀMBIT	TIPOLOGIA	DENOMINACIÓ	INFORMACIÓ
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN MUNNÉ (Dosrius)	Enderrocat. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1).
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CA LA LOLA (Dosrius)	Enderrocat. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1).
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN PONS (Dosrius)	Enderrocat. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1).
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CA L'ANDREU (Dosrius)	Enderrocat. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1); Alsina, 1995: 86-87, 117, 124.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	MASIA DE CAN MASSUET (El Far)	Enderrocada. Bibliografia: Alsina, 2005: 8, 23 (vol. 1.1); Alsina, 1995: 16, 40;
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN BENET (Dosrius)	Masia enrunada i no localitzada. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1); Editorial Alpina, 2015.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN LLORET-CAN PERE LLOVET (Canyamars)	Masia enrunada i no localitzada. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1); Diputació de Barcelona, 1989: 72; Editorial Alpina, 2015.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN MARC ROS (Canyamars)	Masia enrunada i no localitzada. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1); Editorial Alpina, 2015.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN CAPA (El Far)	Masia enrunada i no localitzada. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1), Editorial Alpina, 2015.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN FORNERET (El Far)	Masia enrunada i no localitzada. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1), Editorial Alpina, 2015.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN LLEGET (El Far)	Masia enrunada i no localitzada. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1).
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN BELLONC (Dosrius)	Torre d'estiueig enderrocada. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1); Alsina, 1995: 76.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CA L'ALBO (Dosrius)	Torre d'estiueig enderrocada. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1).
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN AREUS	La fitxa elaborada per la Generalitat està buida. Bibliografia: IPA 36450.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN NET	La fitxa elaborada per la Generalitat està buida. Bibliografia: IPA 36449.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	ERMITA DE SANT SEBASTIÀ	Desapareguda. Està datada al segle XIX. Pertany al terme de Llinars del Vallès. Bibliografia: Almerich, 2000: 20, 22, 24.

1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CEIP EL PI DE DOSRIUS (Dosrius)	No inclòs segons les indicacions de l'OPC i de l'Ajuntament de Dosrius. Bibliografia: Alsina, 2005: I.E.05/010 (núm. referència).
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	MASOVERIA DEL CASTELL (Dosrius)	Desapareguda. Bibliografia: Albert, 1972: 13.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	TORRE DE FUSTA (El Far)	Desapareguda (fou cremada l'any 1936). Bibliografia: Amat, 2014: 490; Albert, 1972: 73; Albert, 1989: 51; Alsina, 1995: 16, 40; Puig-Pla, 2017: 139-140; Bloc "A Dosrius".
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN ZUM (Dosrius)	Desapareguda. Bibliografia: Planas, 2010: 23.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	HOSTAL VELL-CASA GRAN (Dosrius)	Desapareguda. Bibliografia: Planas, 2010: 35-36.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	MONESTIR OASI DE JESÚS SACERDOT	No inclosa segons les indicacions de l'Ajuntament de Dosrius. Bibliografia: Gavín, 1991: 62.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	ESCORXADOR MUNICIPAL (Dosrius)	Enderrocat (en l'actualitat, la zona està urbanitzada). Bibliografia: Alsina, 2005: I.E.01/006 (núm. referència).
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN TORIBIO	Enderrocat (estava situat a la plaça de la República, 3). Bibliografia: Alsina, 2005: I.RU.04/023 (núm. referència).
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	LA BOMBA (Dosrius)	Enderrocat (en l'actualitat, la zona està urbanitzada). Bibliografia: Alsina, 2005: I.RU.09/028 (núm. referència); Travesa, 2008: 148-150.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	LA CASA VERMELLA	Enderrocat (estava situada al carrer del Marquès de Castelldosrius, 2). Bibliografia: Alsina, 2005: I.RU.13/032 (núm. referència); Alsina, 1995: 22.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN PERET	Enderrocat (estava situat al carrer de Pau Casals, 7). Bibliografia: Alsina, 2005: I.RU.20/039 (núm. referència).
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CASILLA DE PEONS CAMINERS DE DOSRIUS	Desapareguda. Bibliografia: Daví, 2014.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAL XANTO	No pertany al terme municipal de Dosrius. Bibliografia: Luna, 2005: 124.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	BOTIGA DE QUEVIURES DE CA LA NIEVES	Desapareguda (estava situada al carrer de Pau Casals, 5). Bibliografia: Alsina, 1995: 25, 86, 95, 117; Alsina, 1988: 16.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	BOTIGA DE QUEVIURES I CARNISSERIA DE CA LA GRÀCIA	Desapareguda (estava situada al carrer de Lluís Moret, 2). Bibliografia: Alsina, 1995: 86, 87; Alsina, 1988: 16; Pujol, 1991: 13.

1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	BOTIGA DE QUEVIURES I CARNISSERIA DE CA L'HILARI	Desaparegut (estava situada a la plaça de la República). Bibliografia: Alsina, 1995: 87, 118.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAL BARBER (Dosrius)	Desaparegut (estava situat a la plaça de l'Església). Bibliografia: Alsina, 1995: 88.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAL SABATER	Desaparegut (estava situat al carrer de Lluís Moret, 15). Bibliografia: Alsina, 1995: 88.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAL CARNISSER	Desaparegut (estava situat al carrer de Lluís Moret, 12). Bibliografia: Alsina, 1995: 86.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN TÒFOL	Desaparegut (estava situat al carrer del Marquès de Castelldosrius). Bibliografia: Alsina, 1995: 88.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CARNISSERIA DE CA L'HOMS (Canyamars)	Desaparegut (estava situada al carrer Major). Bibliografia: Alsina, 1995: 88.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CARNISSERIA DE CAN GEL (Canyamars)	Desaparegut (estava situada al carrer de Sant Josep). Bibliografia: Alsina, 1995: 88.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN VIVES (Canyamars)	Desaparegut (estava situat al final del carrer Major). Bibliografia: Alsina, 1995: 88.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAL RÀPID (Dosrius)	Desaparegut (va estar situat en diferents llocs). Bibliografia: Alsina, 1995: 86.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	LA POSADA DE SAN JOSÉ	Desaparegut (estava situada al carrer de Pau Casals, 19-21). Bibliografia: Alsina, 1995: 86.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAL FERRER (Canyamars)	Desaparegut (estava situat al carrer del Pou de Glaç). Bibliografia: Alsina, 1995: 88.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CAN GASPAR	No localitzada (probablement dins del terme de Mataró). Bibliografia: Diputació de Barcelona, 1989: 72; Editorial Alpina, 2015.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	SALA DE BALL DE LA PALMA	Desapareguda (estava situada a la plaça de la República, 5). Bibliografia: Planas, 2010: 26, 50; Alsina, 1995: 25, 86, 226; Alsina, 1988: 16, 18; Jubany, 1988: 9.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	BARRACA DEL TURÓ DE CAN RIBOT	No localitzada. Bibliografia: informació oral del sr. Marc Bosch.
1.1	Patrimoni Immoble	Edifici	CASA DEL CARRER DE BARCELONA, 17 (Dosrius)	No inclosa segons les indicacions de l'Ajuntament de Dosrius.
1.2	Patrimoni Immoble	Conjunt arquitectònic	CEMENTIRI VELL	Traslladat a l'ubicació actual (estava situat al voltant de l'església parroquial de Sant Iscle i Santa Victòria). Bibliografia: Alsina, 1995: 147.

1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG DE LA QUINTANA (Dosrius)	Element enderrocat i desaparegut. Bibliografia: Alsina, 2005: 9 (vol. 1.1); Alsina, 1995: 29, 74; Jubany, 1990: 16, 19.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG I FONT DEL VITXI (Dosrius)	Element enderrocat i desaparegut. Bibliografia: Alsina, 2005: I.RU.23/042 (núm. referència); Alsina, 1995: 173; Jubany, 1990: 15, 16, 19.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG DE LA QUINTANA DE CAN NOGUERES (Canyamars)	Desaparegut (està tapat per evitar caigudes a l'interior). Bibliografia: Alsina, 2005: I.S.19/180 (núm. referència); Jubany, 1990: 16; Informació oral del sr. Emilio Giménez.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG DE LA BOMBA (Dosrius)	Desaparegut. Bibliografia: Jubany, 1990: 16, 18.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG DE CAN PETEL (Canyamars)	Desaparegut. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG DE CAN TIXÉS (Canyamars)	Desaparegut. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	CAMP DE FUTBOL VELL (Dosrius)	Bibliografia: Planas, 2010: 34-35.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	MOLÍ DE CAN GEL (Canyamars)	Desaparegut. Bibliografia: Vellvehí, 2004: 30; Graupera, 2007: 52.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	L'EMPEDRAT	Enderrocat (estava situat entre les places de la República i Església). Bibliografia: Albert, 1989: 11; Alsina, 1995: 33, 138, 214.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE L'HOSTATGERIA DEL SANTUARI DEL CORREDOR	Desaparegut. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE LA URBANITZACIÓ DE CAN FIGUERES I	Molt recent i mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE LA URBANITZACIÓ DE CAN FIGUERES II	Molt recent i mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE LA URBANITZACIÓ DE CAN FIGUERES III	Molt recent i mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.

1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE LA URBANITZACIÓ CAMÍ DE MATARÓ, 148	Molt recent i mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE CAN GEL	Molt recent i mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE CAN FIGUERES	Molt recent i mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE CAN CARRERES I	Mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE CAN CARRERES II	Mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE CAN MARTORELL	Mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DEL FORN DEL VIDRE	Mancat d'interès patrimonial. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE CA L'ARENES II	Molt degradat. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE CAL SARANDICO	Molt degradat. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RELLOTGE DE SOL DE CAN POC	Molt degradat. Bibliografia: gnomonica.cat.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	POU DE GLAÇ DE CAN TARAU (Dosrius)	No localitzat. Bibliografia: Alsina, 2005: I.RU.27/046 (núm. referència).
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	MOLÍ DE CAN TARAU (Dosrius)	No localitzat. Bibliografia: Alsina, 2005: I.RU.27/046 (núm. referència).
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DEL CASTELL (Dosrius)	Desapareguda (broll d'aigua en una zona coberta de vegetació). Bibliografia: Albert, 1972: 30; Jubany, 1990: 15, 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE LLOR	No localitzada (situada prop de la masia de can Cot, veïnat de Rupit). Bibliografia: Luna, 2005: 125.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE CAN DAMA	Desapareguda. Bibliografia: Alsina, 1995: 74.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT D'EN MÓRA	No localitzada (està situada prop de les ruïnes de la Casa Nova). Bibliografia: informació oral de la sra. Meritxell Dominich.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE LA DONZELLA	Desconeguda. Bibliografia: Jubany, 1990: 15.

1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT PERDUDA	Desconeguda. Bibliografia: Jubany, 1990: 15.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE LA MINA	Desconeguda. Bibliografia: Jubany, 1990: 15.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT REMOROSA	Desconeguda. Bibliografia: Jubany, 1990: 15.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT D'EN SALA (Dosrius)	Desapareguda. Bibliografia: Alsina, 2005: I.RU.24/043 (núm. referència); Alsina, 2004: 59; Jubany, 1990: 16, 19.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT LLOP (Canyamars)	Desapareguda. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE CAL GAIG (Canyamars)	No localitzada. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE LA SALUT DE CAN PAU DE LA ROSA	No localitzada (situada prop de la masia de can Mateu Pagès). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE CAL REI	No localitzada (situada prop de la masia de can Gel). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE CAN GUITART (Canyamars)	No localitzada. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE CAN CANYAMARS I DEL PI D'EN GALLIFA	No localitzada (situada prop de can Canyameres). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE CAN PEPES (Dosrius)	No localitzada. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE LA SALAMANDRA	Desapareguda (situada prop de can Llinars). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE CAN SOLIVA (Dosrius)	No localitzada. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE PARELLS-FONT DEL SOT DE PARELLS	No localitzada (situada prop de la masia de can Vallalta). Bibliografia: Alsina, 2005: I.S.34/195 (núm. referència); Luna, 2005: 125; Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DEL VERN	No localitzada (situada més amunt de la masia de can Rogent). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DEL FAR	No localitzada (situada prop de la masia de can Guinart). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.

1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DELS SITJA	No localitzada (situada prop de la masia de ca l'Arenes). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE CAN BERNAT (El Far)	No localitzada. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE CAN FARRERONS	No localitzada (cabal intermitent). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONTS DE CAN GUINART (El Far)	No localitzades. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DEL POU	No localitzada (situada prop de la masia de can Carreres). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE LA MARE DE DÉU (El Far)	No localitzada (seca). Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DEL CAPELLANET	Desapareguda. Bibliografia: Puig, 2008: 50.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FONT DE L'AGITARADA	Desapareguda. Bibliografia: Puig, 2008: 51.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG DE LA RESCLOSA DE DALT	No localitzat. Bibliografia: Alsina, 2005: I.S.15/176 (núm. referència); Jubany, 1990: 16, 18.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG DEL FONS DE LA BOMBA (Dosrius)	Desaparegut. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG DEL CARGOL (Dosrius)	Desaparegut. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	SAFAREIG DE CAN TORRES (Dosrius)	Desaparegut. Bibliografia: Jubany, 1990: 16.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RESCLOSA DE CAN TARAU (Dosrius)	No localitzada (estava situada prop del mas Terrades). Bibliografia: Duos Rios 1: 33-34;
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FORN D'ESPINYOCAR PINYES DE CAN FARRERONS	Desaparegut. Bibliografia: Alsina, 1995: 93; informació oral del sr. Joan Manel Riera.
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	RESTES DE DOS FORNS DE VIDRE DEL FAR	No localitzats (restes de 2 forns situats a uns 5-10 m. de la masia del Forn del Vidre, a la banda oest). Bibliografia: Alsina, 2005: I.RR.76/156 (núm. referència).
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FORN DE RAJOLERIA DE CANYAMARS	No localitzat. Bibliografia: Rangil, 2011: 44-45.

1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FORN DE TERRISSA DE CAN LLIBRE	No localitzat. Prop de la masia de can Llibre de Pagès. Bibliografia: canllibrecanyamars.blogspot.com
1.3	Patrimoni Immoble	Element arquitectònic	FORN DE PEGA DE RUPIT	Pertany al terme municipal d'Arenys de Munt.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	VARIANT DE LA CARRETERA B-510, TRAM DOSRIUS	Prospecció arqueològica sense resultats. Bibliografia: CCAA 19775.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	POBLAT DEL ROCÀ A CANYAMARS-EL ROCAR	No localitzat. Possiblement desaparegut. Bibliografia: Madurell, 1970: 42; Bassols, 2004: 13; Ribas, 1994: 18-19, 21, 28, 41-49, 52-53.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	TURÓ DE CASTELLÀ A CANYAMARS-TURÓ CASTELLAR	No localitzat. Possiblement desaparegut. Bibliografia: Madurell, 1970: 42, 49; Bassols, 2004: 14; Ribas, 1952: 42, 49; Ribas, 1994: 12, 22-23, 25-27, 65-66.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	POBLAT DE CAN MARGENAT, DOSRIUS	No localitzat. Bibliografia: Madurell, 1970: 42, 49; Alsina, 1988: 11; Ribas, 1952: 42, 49.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	SEPULTURES CALCOLÍTIQUES A L'OEST DE CAN LLIBRE	Desaparegudes. Documentades l'any 1918. Bibliografia: Madurell, 1970: 21; Bassols, 2004: 14.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	ROQUERS DELS FRARES	No localitzat. Troballa solta, en superfície i fora de context. Bibliografia: Bassols, 2004: 13; Ribas, 1994: 6.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	SOBRE CAN CASES I CAN LLEUGER	No localitzat. Possiblement desaparegut. Bibliografia: Madurell, 1970: 49; Alsina, 1988: 10; Bassols, 2004: 13-14; Ribas, 1952: 49; Ribas, 1994: 20-21, 45-47, 52.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	CAN PETEL	No localitzat. Possiblement desaparegut. Bibliografia: Madurell, 1970: 42, 49; Bassols, 2004: 14; Ribas, 1994: 12, 23, 58.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	CERÀMICA ROMANA DARRERA DE CAL PEGAIRE, CANYAMARS	No localitzat. Bibliografia: Madurell, 1970: 96; Ribas, 1952: 96.
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	COVA DE CAN COLLET	Pertany al terme municipal de Llinars del Vallès. Bibliografia: Jubany, 1988: 11;
1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	TURÓ DELS CASTELLANS	Pertany al terme municipal d'Argentona. Bibliografia: CCAA 11694; Bassols, 2004: 13; Bassols, 1992: 17-28; Lleonart, 2005: 25-49; Alsina, 1988: 10.

1.4	Patrimoni Immoble	Jaciment arqueològic	CONSTRUCCIÓ PREHISTÒRICA PROP DE CAN GEL	No localitzat. Bibliografia: Ribas, 1994: 15.
1.5	Patrimoni Immoble	Obra civil	MINA DE PLATA DE CANYAMARS	Desconeguda. Prop de can Bruguera, podria pertànyer a Mataró. Bibliografia: Bloc Dosriuenc: 2.
1.5	Patrimoni Immoble	Obra civil	MINA DE CUL DE VACA I SAFAREIG I FONT DE LA ROSSELLONA	De l'any 1868. Desapareguda per les obres de la carretera. Bibliografia: Alsina, 2005: I.S.39/200 (núm. referència); Jubany, 1990: 16.
1.5	Patrimoni Immoble	Obra civil	MINA DEL RECTOR	En desús. Bibliografia: Alsina, 2005: I.RU.24/043 (núm. referència); Alsina, 2004: 59.
2.1	Patrimoni Moble	Element urbà	CREU DE LA PLAÇA DE DOSRIUS	No localitzada. De finals del segle XIX. No s'ha pogut identificar amb cap de les creus actuals. Bibliografia: Bloc Dosriuenc: 25.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	RETAULE DEL SEGLE XVI DE L'ESGLÉSIA DE SANT ESTEVE DE CANYAMARS	Només hi ha constància documental del seu contracte (any 1531). Bibliografia: Madurell, 1970: 62; IPA 8546.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	RETAULE MAJOR DE L'ESGLÉSIA DE SANT ESTEVE DE CANYAMARS	Contracte de l'any 1628. Destruït l'any 1936. Bibliografia: Madurell, 1970: 62-65 (doc. 104); IPA 8546.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	CREU D'ARGENT DE L'ESGLÉSIA DE SANT ESTEVE DE CANYAMARS	De l'any 1518. Probablement destruïda l'any 1936. Bibliografia: Madurell, 1970: 65 (doc. 21); IPA 8546.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	TABERNACLES DE L'ESGLÉSIA DE SANT ESTEVE DE CANYAMARS	De l'any 1595. Probablement destruïts l'any 1936. Bibliografia: Madurell, 1970: 65-66 (doc. 67); IPA 8546.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	IMATGE DE LA VERGE MARIA DE L'ESGLÉSIA DE SANT ISCLE I SANTA VICTÒRIA DE DOSRIUS	Probablement del segle XV. Destruïda l'any 1936. Bibliografia: Madurell, 1970: 67 (doc. 92); IPA 8528.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	RETAULE DE SANTA VICTÒRIA DE L'ESGLÉSIA DE SANT ISCLE I SANTA VICTÒRIA DE DOSRIUS	Desaparegut. Present al temple des de principis del segle XVI. Bibliografia: Madurell, 1970: 68 (doc. 94).

2.2	Patrimoni Moble	Objecte	RETAULE DE SANT ISIDRE DE L'ESGLÉSIA DE SANT ISCLE I SANTA VICTÒRIA DE DOSRIUS	Desaparegut. De l'any 1640. Bibliografia: Madurell, 1970: 69 (doc. 95).
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	RETAULE DE SANT SEBASTIÀ DE L'ESGLÉSIA DE SANT ISCLE I SANTA VICTÒRIA DE DOSRIUS	Desaparegut. Present al temple entre els segle XVI i XVII. Bibliografia: Madurell, 1970: 69 (doc. 97).
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	PALETS PINTATS D'ALFAR	No localitzats. Bibliografia: Madurell, 1970: 15; Bassols, 2004: 13-15; Alsina, 1988: 10.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	DESTRAL POLIMENTADA DE DOSRIUS	No localitzada. Troballa solta, en superfície i fora de context. Bibliografia: Bassols, 2004: 13.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	DESTRAL POLIMENTADA, CERÀMICA I OSSOS DEL FAR	No localitzada. Troballa solta, en superfície i fora de context. Bibliografia: Bassols, 2004: 13.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	GANIVET DE SÍLEX I PISSARRA POLIMENTADA	No localitzat. Troballa solta, en superfície i fora de context. Prop de can Bosc. Bibliografia: Bassols, 2004: 13.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	VASOS HEMIESFÈRICS DE CAN LLIBRE	No localitzats. Troballa solta, en superfície i fora de context. Bibliografia: Bassols, 2004: 13; Ribas, 1994: 23.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	DESTRALS DE PEDRA PROP DE CAN ROGENT	No localitzades. Troballa solta, en superfície i fora de context. Bibliografia: Madurell, 1970: 20; Bassols, 2004: 13; Ribas, 1952: 20.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	DESTRAL DE PEDRA DE LA COL·LECCIÓ SALA DE VIC	No localitzada. Bibliografia: Madurell, 1970: 20; Bassols, 2004: 13-15; Ribas, 1952: 20.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	DESTRAL DE PEDRA DE LA CARRETERA DE DOSRIUS A CANYAMARS	No localitzada. Es va trobar prop de ca l'Estapé. Bibliografia: Coll, 2017: 14-16; Artigas, 1997: 19; Alsina, 1988: 10.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	DESTRAL DE PEDRA PROP DE CAN BRUGUERA	No localitzada. Podria pertanyer al terme municipal de Mataró. Bibliografia:Ribas, 1952: 20.
2.2	Patrimoni Moble	Objecte	PINTURA DE DOSRIUS DEL SEGLE XIX	No localitzada. Era propietat del sr. F. Fàbrega i Rigola. Als anys 80 es va vendre totes les propietats de Dosrius i va marxar a Arenys de Mar. En l'actualitat és mort i sense descendència. Bibliografia: Mallorquí, 2004: 32; Alsina, 1995: 20; El Comú, 18: 20.

3.3	Patrimoni Documental	Fons bibliogràfic	VINYETA DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA	No inclòs segons les indicacions de l'OPC. Bibliografia: Bloc "A Dosrius".
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	FESTA DE SANT SEBASTIÀ	Ja no es celebra (Vot de poble celebrat pels voltants dels anys 20 del segle XX). Bibliografia: Albert, 1972: 49; Planas, 2010: 23; Alsina, 1988: 17.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	APLEC DE SANT CRISTÒFOR	Ja no es celebra (es celebrava pels voltants dels anys 20 del segle XX). Bibliografia: Albert, 1972: 49.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	APLEC DE TARDOR AL CORREDOR	Suprimit l'any 2016 per escassa afluència de públic. Bibliografia: http://santuaridelcorredoralfar.blogspot.com.es/
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	BALL DE L'ENRAMADA PER LA FESTA MAJOR DE CANYAMARS	Ja no es celebra (es feia a la masia de can Galzeran). Bibliografia: Albert, 1989: 30, 66.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	SALPÀS	Ja no es celebra. Bibliografia: Planas, 2010: 15-16; Alsina, 1995: 130.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	CORPUS	Ja no es celebra. Bibliografia: Alsina, 1995: 131, 143-145, 159.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	PROCESSÓ DE LA PURÍSSIMA	Ja no es celebra. Bibliografia: Alsina, 1995: 130.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	PROCESSÓ DE SANT SEBASTIÀ	Ja no es celebra. Bibliografia: Alsina, 1995: 130; Alsina, 1988: 17.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	PROCESSÓ DEL DIMECRES DE CENDRA	Ja no es celebra. Bibliografia: Alsina, 1995: 130.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	PROCESSÓ DE LES MISSIONS	Ja no es celebra. Bibliografia: El Comú, 14: 47.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	PROCESSÓ DE LA CANDELERA	Ja no es celebra. Bibliografia:Alsina, 1995: 130; Alsina, 1988: 17.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	CARAMELLES	Ja no es celebra. Bibliografia: Alsina, 1995: 130, 197, 212-217; El Comú, 2: 17, 26; nº 6: 20-21; nº 7: 15; nº 8: 43; nº 18: 39.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	BENEDICCIÓ DE VEHICLES PER SANT CRISTÒFOR	Ja no es celebra. Bibliografia: Alsina, 1995: 131, 146.

4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	FESTIVAL VOL I POT	Ja no es celebra. Bibliografia: Alsina, 1995: 229, 235-237.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	FIRA BIANUAL ELS NOSTRES AVANTPASSATS	Ja no es celebra. Bibliografia: Riera, 2009: 16.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	CAVALGATES DE REIS DE DOSRIUS, CANYAMARS I CAN MASSUET DEL FAR	No tenen prou entitat per formar part del Mapa. Es fan a tot arreu. Bibliografia: informació oral del sr. Miquel Petanàs.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	ELS TRES TOMBS	Ja no es celebra. Bibliografia: Gel, 1989: 44.
4.1	Patrimoni Immaterial	Manifestació festiva	DIADA DE SANT ANTONI ABAT	Ja no es celebra. Bibliografia: Alsina, 1995: 130; Alsina, 1988: 17.
4.4	Patrimoni Immaterial	Música i dansa	CANÇÓ DELS BOLETAIRES DE CANYAMARS I DOSRIUS	Poc definit. No té prou entitat per formar part del Mapa. Bibliografia: Amades, 1984: 323.
4.5	Patrimoni Immaterial	Costumari	CISTELLETA DE LA MARE DE DÉU	Ja no es celebra. Bibliografia: Alsina, 1995: 130.
5.1	Patrimoni Natural	Zona d'interès	NIUS D'ÀLIGA MARCENCA	Protegits. La seva localització no està disponible. Bibliografia: Andino, 2008: 59-60; sioc.cat.
5.1	Patrimoni Natural	Zona d'interès	ROC D'EN CASALS	No localitzat (situat a la plana d'en Casals, camí de la Polseruda). Bibliografia: Ventura, 2017: 28.
5.1	Patrimoni Natural	Zona d'interès	ROCA MARTINA	No localitzat (situat al camí de la Serra Polseruda). Bibliografia: Ventura, 2017: 46.
5.1	Patrimoni Natural	Zona d'interès	LA TARTERA	No localitzat (situat al camí de la Serra Polseruda). Bibliografia: Ventura, 2017: 47.
5.1	Patrimoni Natural	Zona d'interès	LA COVA D'EN PERE	No localitzat (situat al camí de la Serra Polseruda). Bibliografia: informació oral del sr. Robert Lleonart.
5.1	Patrimoni Natural	Zona d'interès	MIRADOR DEL MARESME	No localitzat (situat al camí de la Serra Polseruda). Bibliografia: Ventura, 2017: 45.
5.1	Patrimoni Natural	Zona d'interès	LA MITRA DEL BISBE	Pertany al terme municipal de Sant Andreu de Llavaneres. Bibliografia: Coll, 2015: 44-45; Ventura, 2017: 3, 53, 56.
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	PI DE LA TEULA	Desaparegut. Va caure. Estava situat a la carretera de Llinars. Bibliografia: Alsina, 2005: I.S.55/216 (núm. referència); Coll, 2015: 107-108; Coll, 2008: 74-75; Alsina, 1995: 44, 51; Editorial Alpina, 2015; Gel, 1989: 37; Pujol, 1990: 22; El Comú, 15: 23, 47; Ajuntament de Dosrius, 1997: 58.

5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	LLEDONER DE CAL RAIO	Desaparegut. Bibliografia: Albert, 1972: 25.
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	LLEDONER DE CAN MUNNÉ	Desaparegut. Bibliografia: Alsina, 2005: I.S.59/220 (núm. referència); Riera, 2009:6
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	PI DEL VEÏNAT MASPÍ	Desaparegut. Bibliografia: Alsina, 2005: I.S.60/221 (núm. referència).
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	GATELL DE CA L'ARENES	Desaparegut fa uns 18 anys. Tenia uns 100 anys aprox. i fou declarat Arbre Monumental i Arbre d'interès comarcal. Bibliografia: Alsina, 2005: I.S.69/230 (núm. referència); http://parcsnaturals.gencat.cat; L'Aulet, 3: 27; El Comú, 15: 23; Ajuntament de Dosrius, 1997: 58.
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	POLLANCRES DEL SAFAREIG DE N'HOMS	Desapareguts. Bibliografia: L'Aulet, 6: 29; Alsina, 2005: I.S.64/225 (núm. referència); Riera, 2009: 8; El Comú, 15: 23; Ajuntament de Dosrius, 1997: 58.
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	PI DE LES FONTETES	Va caure. Tenia uns 150anys aproximadament. Hi ha un exemplar petit plantat al seu lloc. Bibliografia: Alsina, 2005: I.S.67/228 (núm. ref.); Luna, 2005: 66.
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	PI DE LA GUILLA	Segons la cartografia de l'ICC podria ser el mateix que el Pi de les Fontetes, però no es pot assegurar (a ningú li sóna el topònim). Bibliografia: Luna, 2005: 66; ICC.
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	CAVITAT DEL TURÓ DE CAN RIBOT	No localitzada. Bibliografia: informació oral del sr. Marc Bosch.
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	PI GROS	Desaparegut. Bibliografia: Puig, 2008: 51.
5.2	Patrimoni Natural	Espècimen botànic	PI DE LA PEGA	Es desconeix quin exemplar és. Luna, 2005: 66; L'Aulet, 12: 14-17; Editorial Alpina, 2015.

7. DIAGNÒSTIC DEL PATRIMONI CULTURAL

7.1. Estat legal de protecció del patrimoni

En primer lloc, cal referir-se als elements protegits per normativa general. En aquest sentit, les figures de protecció del patrimoni cultural establertes per la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català (DOGC nº 1807, d'11 d'octubre de 1993) són tres:

- Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN), declarats pel Govern de la Generalitat de Catalunya.
- Bé Cultural d'Interès Local (BCIL), objecte de protecció i catalogació per part dels municipis.
- La resta de béns integrants de l'ampli patrimoni cultural català (BIPCC).

Pel que fa als BCIN, cal dir que es corresponen amb els BIC (Bé d'Interès Cultural), categoria establerta per la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol. En ambdós casos es consideren BCIN tots aquells castells que es troben emparats pel Decret de 22 d'abril de 1949. Alhora, també compten amb la protecció BCIN els escuts, els blasons heràldics i les creus de terme regulats pel Decret 571/63, de 14 de març de 1963. Dins del terme municipal de Dosrius hi ha un element inclòs dins d'aquesta figura de protecció, en el marc de l'esmentat decret de 22 d'abril de 1949 de "castells". Es tracta del Castell de Dosrius (BCIN 817-MH / R-I-51-5468 / 22-04-1949 / BOE 05-05-1949).

Quant als BCIL (Béns Culturals d'Interès Local), cal especificar que es tracta d'un instrument de protecció i catalogació que s'atribueix als municipis. El planejament urbanístic vigent del municipi (Normes subsidiàries de planejament municipal de Dosrius. Text refós 1997, aprovat per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona en data 25 de juny de 1998) no conté cap element amb aquesta categoria, donat que es tracta d'un document posterior a l'aprovació de la Llei 9/1993.

El 27 d'abril de 2017, el Ple Ordinari de l'Ajuntament de Dosrius va adoptar un acord per aprovar la declaració de BCIL de quatre dels elements patrimonials més destacats del municipi, amb la seva inscripció al Catàleg del Patrimoni Cultural Català. La seva aprovació definitiva fou publicada al BOPB del 2 d'agost del 2017. Aquests elements són:

- Dolmen de ca l'Arenes (BCIL Acord ple Ajuntament 27-04-2017/ BOPB 02-08-2017).
- Molí de can Terrades (BCIL Acord ple Ajuntament 27-04-2017/ BOPB 02-08-2017).
- Pou de glaç de Canyamars (BCIL Acord ple Ajuntament 27-04-2017/ BOPB 02-08-2017).
- Safareig del Comú (BCIL Acord ple Ajuntament 27-04-2017/ BOPB 02-08-2017).

Al mateix temps, des del consistori, també s'està treballant en la declaració com a BCIL d'altres elements destacats del patrimoni cultural del municipi, tot i que actualment encara no tenen la consideració de BCIL. Aquests elements són:

- Sant Andreu del Far.
- La Torre de les Aigües.

En segon lloc, cal fer referència a d'altres elements protegits a través de la normativa vigent:

-La Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català (DOGC núm. 1807, d'11-10-1993) i el Decret 78/2002 que el desenvolupa, regula específicament el règim del patrimoni arqueològic. És responsabilitat dels museus la protecció, la conservació i la documentació d'aquest patrimoni, assegurant així la seva perdurabilitat (Llei 17/1990, de 2 de novembre, de museus / DOGC núm. 1367, de 14-11-1990). En el cas de Dosrius, diversos fons arqueològics es conserven en determinats museus de la província de Barcelona. Es tracta dels materials procedents dels jaciments arqueològics del Cau de la Serra Polsaruda, l'Avenc, el Mirador, la Balmeta, la Necròpolis del Bataller, l'Hipogeu de la costa de can Martorell, el Puig Pedrós i el Dolmen de ca l'Arenes I, que estan custodiats al Museu de Mataró, i els materials del jaciment paleontològic de la riera de Canyamars,

dipositats al Museu de Ciències Naturals de Granollers. Pel que fa als fons de caire artístic relacionats amb el municipi, cal dir que es troben custodiats tant al Museu de Mataró com al Museu del Disseny de Barcelona.

-La Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'Arxius i Documents de Catalunya (DOGC núm. 3437, de 24-07-2001) regula i protegeix el patrimoni documental conservat als arxius i amb una antiguitat de més de 100 anys. En aquest sentit, el Mapa del Patrimoni recull, a més dels arxius municipal i parroquial, el fons documental de Dosrius custodiat a l'Arxiu Comarcal del Maresme, el fons d'Esteve Albert i Corp a l'Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà, el fons de Dosrius a l'Arxiu Nacional de Catalunya i el fons de Dosrius al Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró. Pel que fa als documents rellevants, cal destacar els set pergamins relacionats amb el municipi, i datats entre els segles XIV i XVI, que es troben custodiats a l'Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya, a Barcelona.

-La Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, i el Decret 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural, regulen i protegeixen el patrimoni natural de Catalunya. En el cas del Mapa del Patrimoni Cultural de Dosrius, s'hi comptabilitza el Parc del Montnegre i el Corredor, que alhora inclou tota una sèrie de zones d'interès natural del municipi, que han estat individualitzades dins del Mapa del Patrimoni Cultural.

També cal mencionar la Xarxa Natura 2000, que tot i coincidir amb els mateixos límits que el Parc del Montnegre i el Corredor, està regida per l'Acord de Govern 150/2014, de 4 de novembre de 2014. Aquesta xarxa europea d'espais naturals té com a objectiu fer compatible la protecció de les espècies i els hàbitats naturals i seminaturals amb l'activitat humana que s'hi desenvolupa, fent que es mantingui un bon estat de conservació d'aquests hàbitats i espècies, evitant-ne el seu deteriorament. Al seu torn, l'Acord de Govern estableix la declaració de zones especials de conservació (ZEC) de la regió biogeogràfica mediterrània i els llocs d'importància comunitària (LIC), amb els hàbitats i les espècies d'interès comunitari determinats respectivament, així com els objectius de conservació i els límits geogràfics dels mateixos. El terme municipal de Dosrius està inclòs en l'extrem septentrional de l'espai natural Xarxa Natura 2000 i és conegut com a Serres

del Litoral Septentrional. Aquest espai, declarat com a Zona Especial de Conservació (ZEC) de la regió mediterrània a Catalunya, inclou les serres del Montnegre i del Corredor, el qual al seu torn formen part del Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) de la Generalitat de Catalunya. La major part de la superfície forestal del terme està inclosa a la xarxa (sobretot la part nord-est, est, sud-est i sud), amb un total de 1836, 53 hectàrees.

En darrer terme, també cal mencionar el Decret 214/1987, de 9 de juny, sobre declaració d'arbres monumentals i el Decret 47/1988, d'11 de febrer, sobre declaració d'arbres d'interès comarcal i local (DOGC núm. 961, d'11-02-1988). En el cas de Dosrius es tracta de l'alzina de can Farrerons i del pi d'en Gallifa. Alhora, cal mencionar que el gatell de ca l'Arenes també havia estat declarat arbre monumental (Ordre 19-04-1991, DOGC núm. 1042, de 12-09-1988) i arbre d'interès comarcal (Ple 22-12-1992), tot i que l'exemplar morí l'any 2005 (veure l'apartat 6.2 d'aquesta memòria).

7.2. Intervencions sobre el patrimoni

Abans de la realització del Mapa del Patrimoni Cultural de Dosrius, el municipi comptava amb diferents inventaris i catàlegs previs que a continuació esmentem:

-Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (IPAC): està gestionat per la Secció d'Inventari del Patrimoni Cultural Immoble, del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Iniciat l'any 1982, i amb diverses actualitzacions i ampliacions posteriors, aquest inventari inclou, entre d'altres, els béns integrants en tres de les categories de protecció que estableix la Llei 9/1993: béns culturals d'interès nacional (BCIN), béns culturals d'interès local (BCIL) i la resta de béns integrants de l'ampli patrimoni cultural que defineix la llei. En el cas de Dosrius, el nombre total d'elements inclosos és de 30.

-Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (Cartes Arqueològiques, CCAA): iniciat a finals de l'any 1982 s'estructura i recull la informació per comarques. Des de l'any 2001, aquest inventari inclou també els jaciments paleontològics i les

intervencions arqueològiques negatives (veure l'apartat 6.2 d'aquesta memòria). En el cas de Dosrius, el nombre total d'elements inclosos és de 24.

-Normes subsidiàries de planejament municipal de Dosrius. Text refós 1997: tal i com hem vist en l'apartat anterior, aquest document fou aprovat per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona en data 25 de juny de 1997 (i, posteriorment, fou conformat per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona en sessió de 13 de juliol de 2005). Inclou un inventari i catàleg d'elements patrimonials en format llistat (p. 57-58), que va complimentat amb les fitxes elaborades pel Servei del Patrimoni Arquitectònic i pel Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (Annex p. 92-111). Els elements que conformen aquest inventari són (es manté la nomenclatura utilitzada en aquest document):

- Església parroquial de Sant Iscle i Sta. Victòria.
- Can Net.
- La Torre de les Aigües.
- Can Vallmajor.
- Ca la Bona Mosa.
- Safareig del Comú.
- Església parroquial de Sant Esteve.
- Can Canyamàs.
- Can Homs.
- Parc Natural del Corredor.
- Santuari de la Mare de Déu del Corredor.
- Església de Sant Andreu del Far.
- Ermita de St. Llop.
- Can Terrades del Molí.
- Can Batlle.
- Can Bosch.
- Can Arenas.
- Can Rogent.
- Can Bruguerà s.

- Can Gavarra.
- Can Gemir.
- Can Guinart.
- Can Llibre de Pagès.
- Can Gel.
- Can Rimbles.
- Pou del Glaç (Can Prats).
- Pou del Glaç (Can Gel).
- Cau de la Serra Polsaruda, Montalt 2.3.
- Can Sus.
- Les Pedreres d'en Bosch.
- Necròpolis del Bataller.
- Castell de Dosrius.
- Les Planes.
- Davant de Can Figueres.
- La Torre de Bell-lloc.
- Can Terrades del Molí.
- Muntanya del Castell de Dosrius.
- Muntanya del Montalt.
- Cova sepulcral de la Costa de Can Martorell-Vinya del Tit.
- El Pi de la Teula (Dosrius) (veure l'apartat 6.2 d'aquesta memòria)
- El Pi d'en Gallifa (Terme).
- L'Alzina de Can Ferrerons (Terme).
- El Gatell de Can Arenes (Terme) (veure l'apartat 6.2 d'aquesta memòria).
- Les Pollancres del Safareig de N'Homs (Canyamàs) (veure l'apartat 6.2 d'aquesta memòria).

-Pla Especial del Montnegre i el Corredor (Serralada de Marina): va ser aprovat per silenci administratiu el 20 de juliol de 1989 (aprovació publicada en el DOGC núm. 1300, 1-06-1990) i té com a objectiu l'establiment d'un règim de protecció, conservació i millora del medi físic i rural i del paisatge de sectors de la Serralada litoral catalana, en col·laboració amb els organismes competents, la propietat i els usuaris del territori. En relació a

Dosrius, i inclosos dins del llistat d'edificis i indrets d'interès arquitectònic, històric, arqueològic o paisatgístic (Annex 2 del mateix document), trobem els següents elements:

- Sant Andreu del Far.
- Can Guinart.
- Alzina de can Farrerons.
- Can Bosc.
- Santuari del Corredor.

-Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental de Dosrius: exhaustiu inventari elaborat entre els anys 2003 i 2005 pel Servei del Patrimoni Arquitectònic Local (SPAL) de la Diputació de Barcelona, amb un equip redactor compost pels arquitectes Lluís Cuspinera i Font i Ramon Calonge i Vallbona, i les historiadores locals Neus Alsina i Boix i M. Àngels Jubany i Pinós, sota la direcció Raquel Lacuesta i Contreras, cap de la Secció Tècnica d'Investigació, Documentació i Difusió de l'SPAL. Té com a objectiu la definició del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius, per poder establir les mesures per a la seva conservació, recuperació i millora. A grans trets, aquesta proposta inclou els següents elements:

- Un total de 220 elements que formen part del patrimoni immoble del municipi, distribuïts en les següents tipologies:
    - Edificis: 157.
    - Conjunts arquitectònics: 5.
    - Elements arquitectònics: 35.
    - Jaciments arqueològics: 18.
    - Obra civil: 5.
- Un total de 5 elements inclosos dins del patrimoni moble, constituïts per les fonts situades dins d'un entorn urbà.
- Un total de 41 elements integrats dins del patrimoni natural de Dosrius, tipològicament distribuïts en:
    - Zones d'interès: 29.
    - Espècimens botànics: 12.

Tots aquests elements han estat inclosos al Mapa del Patrimoni, exceptuant aquells que s'han descartat o bé que en l'actualitat han desaparegut (veure l'apartat 6.2 d'aquesta memòria). Alhora, cal mencionar una particularitat pel que fa a la fitxa, de caire generalista, que recull els diversos camins rals i camins rurals que discorren pel terme municipal (núm. referència I.S. 83/244). Donada la gran quantitat de vies identificades i segons les indicacions donades per l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC), només s'han inclòs al Mapa del Patrimoni aquelles vies més significatives històricament parlant. El mateix criteri s'ha adoptat en relació al gran nombre de rellotges de sol documentats al terme, incloent al Mapa del Patrimoni els més destacats en fitxa individualitzada.

7.3. Equipaments i activitats sobre el patrimoni

El municipi de Dosrius compta amb alguns equipaments tant de caire públic com privat (teixit associatiu i social), que incideixen de manera específica en el sector cultural del municipi:

- *Arxiu Municipal de Dosrius (AMD)*: tot i que la seva tasca principal és l'organització, conservació i difusió de tota la documentació històrica i també la generada per l'Ajuntament de Dosrius, l'AMD també porta a terme un seguit d'activitats i col·laboracions de caire cultural adreçades a la recuperació de la història, dels costums, de les tradicions i de les festes, així com a la divulgació del patrimoni arquitectònic i a la recuperació de la memòria històrica del municipi. Des de l'any 2004, l'AMD i l'Ajuntament de Dosrius editen conjuntament la revista *Duos Rios*, una magnífica publicació de caire sobretot cultural farcida d'informació i documentació relacionada amb el municipi de Dosrius.

- *Escola de Música de Dosrius*: es tracta d'un servei de recent fundació, depenent de la regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Dosrius, que s'encarrega de promocionar i proporcionar una formació artística de qualitat i garantir la qualificació de les futures generacions de professionals de la música. S'ofereixen

cursos musicals per a nadons i infants a càrrec de professionals de la Societat Coral Amics de la Unió de Granollers, així com sessions col·lectives per a adults. S'imparteix el grau elemental de música i preparació per a l'accés a nivells professionals.

- *Escola de Natura del Corredor*: es tracta d'un centre d'educació ambiental fundat l'any 1984 i amb seu a la masia de ca l'Arenes, amb un àmbit d'actuació entre el Vallès Oriental i el Maresme. Està format per un equip multidisciplinar que treballa dins l'àmbit de la comunicació i la docència ambiental, en el disseny de programes educatius i materials didàctics i en la recerca naturalista. Les seves activitats estan encarades al treball de camp i a l'aula, estades de descoberta, formació de professorat, programes institucionals i campanyes d'informació i sensibilització. És membre fundador del Consell de Centres de la Societat Catalana d'Educació Ambiental (SCEA).

- *Germandat de Canyamars*: es tracta de l'entitat privada més antiga del municipi, de caire social i cultural. Està orientada a mantenir la tradició iniciada l'any 1879 com a mutua de socors, i que actualment és només simbòlic. L'entitat treballa per mantenir la memòria històrica del poble de Canyamars, organitzant actes diversos durant tot l'any. Es reuneixen a l'era de la masia de can Galzeran (can Prats) el tercer diumenge després de Pasqua, en un acte molt tradicional i concorregut on celebren la seva assemblea anual.

- *Centre Excursionista de Dosrius (CED)*: entitat de caire esportiu, cultural i natural fundada l'any 2008. Té per objectius l'educació i sensibilització del medi natural, l'esport com a activitat saludable, la promoció del municipi i la cohesió social. Organitzen diversos esdeveniments esportius al llarg de l'any relacionats amb l'excursionisme, el ciclisme, l'escalada o l'orientació. També duen a terme activitats de caràcter cultural adreçades a un públic familiar (caminades, acampades) dins de les festes majors, així com en d'altres actes culturals organitzats al municipi.

- *Colla Gegantera de Dosrius*: l'entitat fou creada oficialment l'any 1983, iniciant la participació en cercaviles i ballades a d'altres poblacions. Fins aquell moment, els gegants havien estat concebuts per col·laborar en les diferents festes majors del municipi. Els principals objectius de l'entitat estan relacionats amb la difusió de la identitat, les tradicions i la cultura del municipi, amb la intenció de fomentar, potenciar i dinamitzar el fet i l'activitat cultural de Dosrius.

- *Associació Junts per Canyamars*: entitat de caire social i cultural que vetlla pel nucli de Canyamars. Té per objectius la promoció de la història i la millora i conservació tant del poble com del seu entorn. D'entre les activitats que desenvolupen destaca la col·laboració en les diverses festes i tradicions del poble.

En darrer terme s'ha d'esmentar que un volum important de l'activitat cultural del municipi es duu a terme a l'aire lliure. Pel que fa al nucli urbà de Dosrius, alguns d'aquests espais són les places de la República, del Comú, de l'Ajuntament o de can Torres, així com el pavelló, el pati de l'escola Castell de Dosrius o la zona de can Batlle. Quant a Canyamars, els espais són la plaça de la Germandat, el carrer Major, el pla del Molinot o la plaça de l'Església de Sant Esteve. A Can Massuet del Far, la pista poliesportiva de Can Massuet o l'era de can Guinart. Molts dels actes de les festes majors del municipi es realitzen en aquests espais, així com fires i altres espectacles. Entre d'altres entitats que realitzen les seves activitats en aquests espais destaquen, per la seva significació cultural i social, l'Associació Cultural El Sot del Gall (que organitza l'Aplec de Muntanya de Canyamars o el sopar medieval de la Fira del Bosc-Canyamars Medieval), l'Associació de Puntaires de Dosrius o l'Associació Iniciatives per 2rius, entre d'altres.

8. LÍNIES ESTRATÈGIQUES GENERALS

Dosrius disposa d'un destacable patrimoni cultural que abasta una variada gamma d'àmbits com l'arquitectura, l'arqueologia, el medi natural, el patrimoni documental i, fins i tot, un bon nombre d'elements catalogats com a patrimoni moble, que són genuïns i

característics del municipi. A grans trets, els punts forts d'aquest patrimoni es podrien identificar amb:

- Un important patrimoni immoble format sobretot per bona part de l'arquitectura disseminada pel terme municipal (pràcticament un centenar de masies), així com els edificis urbans (cases de cos i torres d'estiueig) i els edificis religiosos i els industrials, amb aproximadament uns 170 elements, i d'altres elements arquitectònics que embelleixen el medi rural de la població i contribueixen a entendre el funcionament històric de la zona. En aquest cas trobem un bon nombre de fonts, safareigs, basses, pous de glaç, forns, mines i pedreres, entre d'altres elements. Cal tenir en compte també la gran quantitat de jaciments arqueològics, que destaquen per la seva importància i significació dins del context comarcal establert entre el Maresme i el Baix Vallès. Ens estem referint als jaciments arqueològics del Dolmen de ca l'Arenes, el Menhir i l'Hipogeu de la costa de can Martorell o la Pedra Llarga, entre d'altres, i al jaciment paleontològic de la Riera de Canyamars. En general, els jaciments documentats dins del terme de Dosrius presenten una cronologia establerta entre el Paleolític, el Neolític i fins a l'època moderna.

- Un ric patrimoni natural constituït en gran part per la gran quantitat d'afloraments i formacions rocoses granítiques que defineixen el terme (boles, esqueis i roques). Alhora, les característiques pròpies del territori i l'orografia del terreny, amb la inclusió de bona part del terme rural dins dels límits del Parc del Montnegre i el Corredor i de la xarxa europea Natura 2000, potencien encara més la riquesa natural del municipi. També cal mencionar determinades zones destacades a nivell paisatgístic com per exemple el meandre de la riera de Dosrius o les diverses arbredes de plàtans, alzines, pinedes i vernedes. En darrer terme, cal incloure els diversos espècimens botànics individuals que reflecteixen una gran diversitat d'espècies dins del terme, com per exemple l'àlber de ca l'Arenes, la magnífica alzina de can Farrerons o el pi d'en Gallifa, entre d'altres.

- Un més que destacable patrimoni immaterial format per determinades manifestacions festives, tradicions i costums de caire històric que són representatius de la manera de fer de la població dosriuenca. En aquest sentit destaquen les manifestacions festives de la Plantada del Maig o els aplecs del Corredor i de Canyamars, i també les antigues llegendes i històries relacionades amb la bruixeria i el dimoni, recollides pels folkloristes Joan Amades i Cels Gomis. Alhora, també destaquen els antics costums, sobretot relacionats amb els guariments de diversos mals, i diverses composicions musicals, destacant-ne les sardanes (especialment significatives al poble de Canyamars).

9. BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

ABRIL I FIGUERAS, Mn. Jaume (2011). *Santuari del Corredor de la Mare de Déu del Socors. Origen, història i restauració del santuari*. [S.l.]: Santuari del Corredor de la Mare de Déu del Socors. Parròquia de St. Andreu d'Alfar.

AGUSTÍ I FARJAS, Bibiana et al. (2003). *La Costa de can Martorell: un hipogeu de fa 4000 anys a Dosrius*. Dosrius: Ajuntament de Dosrius.

AJUNTAMENT DE DOSRIUS (1997). *Normes subsidiàries de planejament municipal de Dosrius. Normes urbanístiques. Text refós 1997*. Dosrius: [Inèdit].

Albergs amb història. 30 albergs de la Xarxa Nacional d'Albergs Socials de Catalunya. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria de Joventud, 2008.

ALBERT CORP, Esteve (1946). *Petita vall*. Dosrius: [s.n.].

ALBERT, Esteve (1972). *El Maresme de Dosrius estant (1914-1921)*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana; Barcelona: Editorial Rafael Dalmau.

ALBERT, Esteve (1973). *D'Iluro a Mataró. El Maresme del segle V al segle XIII*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana; Barcelona: Editorial Rafael Dalmau.

ALBERT, Esteve (1989). *La guerra civil a Canyamars (1936-1950)...i els senyors de Barcelona*. Argentona: L'Aixernador.

ALBERT, Esteve (1996). *Poesia. Invocació al retrobament*. Dosrius: L'Ajuntament de Dosrius.

ALBERT, Esteve (1997). *Camí de ramats*. [Dosrius]: Ajuntament de Dosrius.

ALMERICH I PADRÓ, Paulina (1996). *Una història diferent: les parròquies del Maresme*. Vallgorguina: Associació Cultural Vallgorguina.

ALMERICH I PADRÓ, Paulina (2000). *Les ermites del Maresme*. Vallgorguina: Associació Cultural Vallgorguina.

ALSINA TERRADELLAS, Jaume (1979). "Aplec de la Mare de Déu del Corredor". *L'Esplai*, 24 maig-7 juny. Barcelona: Promotora de Televisió Catalana, p. 6.

ALSINA, Neus et al. (1994). *L'Església de Sant Iscle i Santa Victòria*. Dosrius: Arxiu Històric Municipal de Dosrius [Inèdit].

ALSINA BOIX, Neus; JUBANY PINÓS, M. Àngels (2018). "El municipi de Dosrius durant el segle XIX. Les transformacions en l'obra pública". *XI Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme: el desenvolupament urbanístic dels pobles del Maresme. Vilassar de Mar: Centre d'Estudis Vilassarencs*, p. 111-128.

ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1995). *Una ullada al passat: història gràfica de Dosrius, Canyamars i el Far (1900-1975)*. [Dosrius]: Ajuntament de Dosrius.

ALSINA, N.; CALONGE, R.; CUSPINERA, L.; JUBANY, M.A.; LACUESTA, R. (2005). *Inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius*. [Barcelona: Diputació de Barcelona, Ajuntament de Dosrius].

ALSINA, N.; CALONGE, R.; CUSPINERA, Ll.; JUBANY, M.A.; LACUESTA, R. (2008). "Inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius". *II Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme: el Capítol (sala de pedra) d'Argentona. [Argentona]: Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme*, p. 83-88.

AMADES, Joan (1980). *Folklore de Catalunya*. Barcelona: Selecta, vol. 3. Costums i creences, p. 1098-1100.

AMADES, Joan (1984). *Costumari català: el curs de l'any*. Barcelona: Salvat [etc], vol. III, p. 369-370; vol. V, p. 323, 669.

AMAT I TEIXIDÓ, Jordi (2014). *Retalls de la Guerra Civil al Maresme (1936-1939)*. Canet de Mar: Els 2 Pins, p. 482-493.

AMICS DE CANYAMARS (2007). *Aplec de Muntanya de Canyamars. 50 anys d'història*. Argentona: Ajuntament de Dosrius.

APLEC D'ENTITATS EXCURSIONISTES DE MATARÓ (1930). *VIè Aplec d'Entitats Excursionistes de Mataró*. Mataró: Tria i Tarragó.

APLEC DE MUNTANYA DE CANYAMARS (1989). *XXXII Aplec de muntanya de Canyamars, 9 i 10 de setembre de 1989*. [s.l.]: [s.n.].

ARRIZABALAGA I BLANC, Antoni; BERTRAN I DUARTE, Jordi (1999). "*Un possible elefant antic, Elephas (Palaeoloxodon) antiquus (Falconer i Cautley, 1847), a Canyamars (Maresme)". II Trobada d'estudiosos del Montnegre i el Corredor: Teatre Monumental de Mataró, 30 de novembre de 1995: ponències*. Sant Celoni: Centre de Documentació del Parc Natural del Montnegre i el Corredor; [Barcelona]: Diputació de Barcelona. Servei de Parcs Naturals, p. 73-75.

ARTIGAS I TORRENT, Marta; BARTOLÓ I ARNÓ, M. Dolors; ROCA I CLOPÉS, Laura; VILARÓ I MAJÓ, Gemma (1997). *Carta arqueològica: Arenys de Mar, Arenys de Munt, Caldes d'Estrac i Sant Iscle de Vallalta*. Arenys de Munt: Ajuntament d'Arenys de Munt, Col·lectiu pel Museu-Arxiu d'Arenys de Munt, p. 19, 35.

A.T.R (1984). *Aplec del Corredor dilluns de Pasqua, 23 d'abril del 1984*. Mataró: Castellà.

BARRAL I ALTET, Xavier (2000). *Guia del Patrimoni Monumental i Artístic de Catalunya. Volum 1 Baix Llobregat, Barcelonès, Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental*. Barcelona: Pòrtic.

BASSOLS FERNÁNDEZ, Imma (2002). Memòria del projecte de recerca arqueològica "El poblament prehistòric de la Serralada Litoral" (Maresme-Vallès Oriental): Activitats de l'any 2002. Mem. Núm.: 4900. [Inèdit], p. 21-26.

BASSOLS I FERNÁNDEZ, Imma (1998). "El Cau de la Serra Polsaruda i altres abrics del Montalt durant la prehistòria (el Maresme)". *Laietania*, 11. Mataró: Museu Comarcal del Maresme, p. 5-70.

BASSOLS I FERNÁNDEZ, Imma (2000). *Prospeccions al Poblament Prehistòric de la Serralada Litoral*. Mem. Núm.: 4119. [Inèdit].

BASSOLS I FERNÁNDEZ, Imma; LLEONART I CASADEVALL, Robert (1990). "Informe preliminar sobre l'excavació del Cau de la Serra Polsaruda (Dosrius. El Maresme)". *VII Sessió d'Estudis Mataronins*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 7-20.

BASSOLS I FERNÀNDEZ, Imma; LLEONART I CASADEVALL, Robert (1992). "La pedra gravada de Parpers (Argentona, El Maresme)". *IX Sessió d'Estudis Mataronins.* Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 17-28.

BASSOLS I FERNÀNDEZ, Imma; DAVÍ I SALVANYÀ, Daniel; FONT I COT, Josep Oriol; LLEONART I CASADEVALL, Robert; LOU I MARTÍNEZ, Toni (2018). "Dòlmens i menhirs entre la Tordera i el Besòs. El grup megalític del Maresme i el Baix Vallès". *Monografies del*

SERP, núm. 13. Barcelona: SERP (Seminari d'Estudis i Recerques Prehistòriques), Universitat de Barcelona.

BONET I GARÍ, Lluís (1983). *Les Masies del Maresme*. Barcelona: Montblanc-Martín, C.E.C.

BOSCH DE DORIA, Marc; LLORET BLACKBURN, Marta (2011). *Estudi històric i arquitectònic de la masia de Cal Rei, Canyamars, Dosrius (el Maresme)*. Mataró: Antequem [Inèdit].

BOU, Joan; GRAUPERA, Joaquim; VELLVEHÍ, Jaume (2008). "El procés de catalogació i estudi dels molins medievals i moderns del Maresme". *II Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme. Actes.* Argentona: Coordinadora de Centres de Parla Catalana, Institut Ramon Muntaner, p. 19-23.

CAPDEVILA MUNTADAS, Alexandra (2003). "L'alimentació al Maresme durant la segona meitat del sis-cents". *XX Sessió d'Estudis Mataronins*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 99-115.

CAPDEVILA, Alexandra; SUBIÑÀ, Enric; RAMIS, Josep; SERRABO, Alexis (2018). *Els Vallmajor de Dosrius, una nissaga entre l'Edat Mitjana i l'Època Contemporània*. Mataró: Arxiu Comarcal del Maresme; Ajuntament de Dosrius.

CASANOVAS, Lina (2006). *Un punt de mel. Poesies*. Argentona: Ajuntament de Dosrius (CD).

CASAS, Joaquim (1972). *El Maresme*. Granollers: Montblanc-Martin.

CATALÀ I ROCA, Pere (1990). *Els Castells catalans*. Barcelona: Rafael Dalmau editor, vol. I p. 638-645.

Catàleg de monuments i conjunts històrico-artístics de Catalunya. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1990, p. 387.

CLARIANA I ROIG, Joan Francesc (1988). "Les vies de comunicació del Maresme a l'antiguitat: Estat de la qüestió". *V Sessió d'Estudis Mataronins*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 7-32.

COLL MONTEAGUDO, R.; MODOLELL ROS, J.M. (1999). *Llegendes, tradicions i fets de la Serralada de Marina. Apunts sobre etnografia del Maresme*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau.

COLL I MONTEAGUDO, Ramon (2012). *El Maresme fantàstic. Llegendes*. Sant Vicenç de Castellet: Farell.

COLL I MONTEAGUDO, Ramon (2015). *El Maresme històric. Llegendes*. Sant Vicenç de Castellet: Farell.

COLOMER, Margarida (2018). *Josep Abril. Alcalde de Mataró afusellat pel franquisme*. Barcelona: Josep Vall editor.

COMPAÑIA DE AGUAS DE BARCELONA (1873). *Aguas de Dos-Rius*. Barcelona: La Compañia, p. 6-9.

CORTÉS ELÍA, Maria del Agua (2017). *Informe per tramitar la declaració com a BCIL (Bé Cultural d'Interès Local). Dolmen de ca l'Arenes, Dosrius*. Barcelona: Oficina de Patrimoni Cultural Diputació de Barcelona [Inèdit].

CORTÉS ELÍA, Maria del Agua (2017). *Informe per tramitar la declaració com a BCIL (Bé Cultural d'Interès Local). Molí de can Terrades, Dosrius*. Barcelona: Oficina de Patrimoni Cultural Diputació de Barcelona [Inèdit].

CORTÉS ELÍA, Maria del Agua (2017). *Informe per tramitar la declaració com a BCIL (Bé Cultural d'Interès Local). Pou de glaç de Canyamars, Dosrius*. Barcelona: Oficina de Patrimoni Cultural Diputació de Barcelona [Inèdit].

CORTÉS ELÍA, Maria del Agua (2017). *Informe per tramitar la declaració com a BCIL (Bé Cultural d'Interès Local). Safareig del Comú, Dosrius*. Barcelona: Oficina de Patrimoni Cultural Diputació de Barcelona [Inèdit].

CORTÉS ELÍA, Maria del Agua (2017). *Informe per tramitar la declaració com a BCIL (Bé Cultural d'Interès Local). Sant Andreu del Far, Dosrius*. Barcelona: Oficina de Patrimoni Cultural Diputació de Barcelona [Inèdit].

CORTÉS ELÍA, Maria del Agua (2017). *Informe per tramitar la declaració com a BCIL (Bé Cultural d'Interès Local). Torre de les Aigües, Dosrius*. Barcelona: Oficina de Patrimoni Cultural Diputació de Barcelona [Inèdit].

DAVÍ I SALVANYÀ, Daniel (2003). "Sepulcres megalítics i sepultures alternatives a la serralada litoral (Maresme i Vallès Oriental)". *Laietania*, 14. Mataró: Patronat Municipal de Cultura de Mataró - Museu de Mataró, p. 31-38.

DAVÍ, Daniel; BASSOLS, Imma; LOU, Toni; LLEONART, Robert (2009). "La restauració dels monuments megalítics al segle XIX i a l'actualitat a la serra del Corredor: els dòlmens de Pedra Gentil i de Ca l'Arenes". *I Trobada d'Estudiosos dels Parcs de la Serralada Litoral Central-V Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 245-252.

DAVÍ I SALVANYÀ, Daniel (2014). "La *casilla* de peons caminers de Dosrius durant la guerra civil". *XXXI Sessió d'Estudis Mataronins*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 29-31.

DEL CAMPO I JORDÀ, Ferran (1998). *Castells Medievals. 20 castells i 68 torres de guaita del Maresme*. [Figueres]: Brau, p. 38-41.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA (1989). *Pla Especial del Montnegre i el Corredor (Serralada de Marina)*. Aprovació definitiva 20-07-1989. [Inèdit].

DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2017). *Rutes de llegendes i rondalles. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona, p. 42-45.

DIVERSOS AUTORS (2003). "La Costa de can Martorell (Dosrius, El Maresme). Mort i violència en una comunitat del litoral català durant el tercer mil·leni aC". *Laietania*, 14. Mataró: Patronat Municipal de Cultura de Mataró - Museu de Mataró.

DOMINICH I LORENZO, Meritxell. *Aixecament topogràfic i modelat en tres dimensions del Pou del glaç de Canyamars (Maresme). Memòria*. [Inèdit].

Dosrius. Dosrius: Arxiu històric municipal de Dosrius, 1993.

Dosrius. Arxiu municipal. Barcelona: Diputació de Barcelona, Ajuntament de Dosrius.

EDITORIAL ALPINA (2015). *Montnegre Corredor. Parc del Montnegre i el Corredor*. Granollers: Alpina.

El Full. Revista d'informació municipal. Dosrius: Ajuntament de Dosrius (1999-2018).

El Maresme en la línia del temps de la Guerra de Successió (1702-1714) [coordinació de l'edició: Alexis Serrano). Mataró: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Arxiu Comarcal del Maresme, Consell Comarcal del Maresme, 2015.

ESTRADA, Josep (1969). Vías y poblamiento romanos en el territorio del área metropolitana de Barcelona. Barcelona: Comisión provincial de urbanismo de Barcelona, p.44.

FARELL, David (1999). "Ceràmica prehistòrica del Turó dels Castellans-Argentona". *Felibrejada. Butlletí del Grup d'Història del Casal de Mataró*, núm. 45.

FERNÁNDEZ TRABAL, Josep (2008). "Arxius de la noblesa. El fons Llinatge Mercader, comtes de Bell-lloc". *Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya*, núm. 19, p. 2-11.

FOLCH I GUILLÈN, Ramon (1986). *La vegetació dels Països Catalans*. Barcelona: Ketres.

FONT COT, Josep Oriol (2004). *Prospecció de sepulcres megalítics (16)*. Mem. Núm.: 4729. [Inèdit], p. 4-5.

FONT I COT, Oriol (2009). "Les orientacions dels dòlmens catalans". *III Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme: el patrimoni funerari al Maresme. [S.l.]: Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme*, p. 7-42.

GARRIGA, Joaquim (2002-2003). "El retaule Major de Nostra Senyora dels Socors i la formació del santuari cinccentista de la serra del Corredor". *Locus Amoenus*, núm. 6, p. 187-227.

GAVÍN I BARCELÓ, Josep Maria (1991). *Maresme*. Col. Inventari d'esglésies, 24. Barcelona: Pòrtic.

GEL, Joan; BASSA, Oriol; FARELL, David; VENTURA, Montserrat; VALLS, Àlex (1995). *Coneguem el Corredor. Itineraris de natura, història i paisatge*. Argentona: Col·lecció de llibres de Natura del Maresme.

GOMIS I MESTRE, Cels (1996). *La bruixa catalana. Aplec de casos de bruixeria, creences i supersticions recollits a Catalunya a l'entorn dels anys 1864 a 1915*. Barcelona: Alta Fulla.

Gran geografia comarcal de Catalunya. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1991-1996, vol. 2, p. 407-409.

GRAUPERA GRAUPERA, Joaquim (2018). "Burgs, viles i llocs. L'urbanisme medieval al Maresme". *XI Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme: el desenvolupament urbanístic dels pobles del Maresme. Vilassar de Mar: Centre d'Estudis Vilassarencs*, p. 45-55.

GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim (2001). "Notes sobre un conjunt de campanars gòtics del Baix Maresme i el Vallès Oriental". *XVIII Sessió d'Estudis Mataronins*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 71-84.

GRAUPERA I GRAUPERA, J.; BRIANSÓ I PALLÀS, A. (2007). El Maresme. [Vallbona de les Monges]: March, DL, p. 52-55.

GRAUPERA, Joaquim (2012). *L'art gòtic al Baix Maresme (segles XIII al XVI). Art i promoció en una zona perifèrica del comtat de Barcelona.* Tesi doctoral dirigida per Francesca Español i Bertran. Barcelona: Universitat de Barcelona, Departament d'Història de l'Art, p. 57-59.

GRUP D'HISTÒRIA DEL CASAL DE MATARÓ (2008). "El procés de catalogació i estudi dels molins medievals i moderns del Maresme". *II Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme: el Capítol (sala de pedra) d'Argentona. [Argentona]: Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme*, p. 19-23.

GUANYABENS, Nicolau (1996). *Inventari de l'Arxiu parroquial de Dosrius*. [Inèdit].

GUINART I ALONSO, Agustí (2008). "Relació dels cognoms de la parròquia de Sant Iscle i Santa Victòria de Dosrius i de Sant Esteve de Canyamars (Maresme)". *Revista Paratge*, 20-21, p. 199-214.

ILLA COLOMER, Joan (2014). "El domini de la baronia de Dosrius al Montseny". *Monografies del Montseny*, 29. Viladrau: Amics del Montseny, p. 103-114.

LLEONART I CASADEVALL, Robert. "Noves aportacions per a l'estudi dels temps neolítics al Maresme". *Sessió d'Estudis Mataronins* [en línia], 1985, Núm. 2, p. 7-12.

LLEONART I CASADEVALL, Robert; DAVÍ I SALVANYÀ, Daniel; LOU I MARTÍNEZ, Toni; BASSOLS I FERNÁNDEZ, Imma (2005). "La pedra gravada del turó dels Castellans (Argentona, el Maresme). Excavacions a l'entorn d'una inscultura prehistòrica". *Laietania*, 16. Mataró: Patronat Municipal de Cultura de Mataró - Museu de Mataró, p. 25-49.

LLOVET, Eva M. (1999). "En marxa el futur parc arqueològic de Dosrius". *Felibrejada. Butlletí del Grup d'Història del Casal de Mataró*, núm. 45, p. 18.

LUNA I TOMÀS, Gonçal (2005). *Parc del Montnegre i el Corredor*. Col. Guies dels Parcs, 4. Barcelona: Diputació de Barcelona.

MADURELL I MARIMON, Josep Maria (1970). *L'art antic al Maresme (del final del gòtic al barroc salomònic). Notes documentals*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana.

MALÉ, Jordi (2014). "Els materials literaris inèdits d'Esteve Albert al Museu Arxiu". *XXXI Sessió d'Estudis Mataronins*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 17-18.

MALLORQUÍ, Elvis (2015). *Col·lecció diplomàtica dels Cartellà, cavallers de Maçanet de la Selva (1106-1301)*. Barcelona: Fundació Noguera.

MALLORQUÍ, Elvis (2016). "Els Senyors del Castell de Dosrius, segles XI-XX. Aproximació al seu fons documental". *IX Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme: torres de guaita, defenses i fortificacions*. Canet de Mar: Centre d'Estudis Canetencs, p. 51-66.

MAÑÉ I SABAT, Antoni; VILA I ORRIOLS, Carme; VIDAL I VILARÓ, Lluís (2004). "Tot caminant per la prehistòria. Itinerari arqueològic per la serra del Corredor". *Muntanya* núm. 856, p. 233-238.

MARFÀ I RIERA, Carles (1985). "Joan de Canyamars (1432? - 1492)". *II Sessió d'Estudis Mataronins*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 25-32.

MAS, Joseph Pbre. (1920). *Notes històriques d'Alfar*. Barcelona: Tipografia Catalana Casals.

MAS, Mn. Joseph Pbre. (1921). *Notes històriques del Bisbat de Barcelona. Volum XIII*. Barcelona: Tipografía Catolica Pontificia, p.

MAS, Joseph Pbre. (1923). *Nota històrica. La Mare de Déu del Socors, del Corredor. Parròquia d'Alfar*. Barcelona: Tipografia Catalana Casals.

MASSA I PUJOL, Pompili (2007). *El ball de plaça a la costa de llevant*. Tarragona: l'Agulla de Cultura Popular.

MERCADER, Assumpta; MASSÓ, Lídia (2006). *Dues bruixes trapelles a Dosrius*. Dosrius: Ajuntament de Dosrius.

MIRALLES BRILLAS, Josep F. (1965). *Goigs a llaor de Ntra. Dona del Socors del Corredor, que es venera a l'Ermita pròpia de la Parròquia d'Alfar, avui pertanent a Llinàs del Vallès*. Cabrera de Mataró: Casa Bartomeu.

MIRALLES BRILLAS, Josep F. (1969). *Goigs de Sant Llop Bisbe, advocat del mal de coll, y esquinencia, que se canten en sa Ermita de Dos-Rius Bisbat de Barcelona. Sa festa lo dia 1r. De Septembre*.. Cabrera de Mar: Can Bartomeu.

MITJANS I BERGA, Rafel; LLOBET I SOLER, Teresa (2000). "Les cobles del Corredor (Les cobles de flabiolaires a Mataró II)". *XVII Sessió d'Estudis Mataronins*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 49-60.

MONTSERRAT, Pere (1968). *Flora de la cordillera litoral catalana (porción comprendida entre los ríos Besós y Tordera*. Mataró: Caixa d'Estalvis de Mataró, p. 20, apèndix XXXIV.

MUSEU DEL DISSENY DE BARCELONA (2014). *Extraordinàries! Col·leccions d'arts decoratives i arts d'autor (segles III-XX)*. Barcelona: Museu del Disseny de Barcelona, p. 214-219.

OLIVA I RICÓS, Benet (2008). "1514: Lledons contra garaus....i molts més!. Sobre bàndols i bandositats al món rural català". *XXV Sessió d'Estudis Mataronins.* Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 165-180.

ORS COMUNICACIÓ (2017). *Manual d'identitat corporativa Ajuntament de Dosrius*. Dosrius: Ajuntament de Dosrius [Inèdit].

PAGÈS, Mariano (2015). *Estels, Ermites i Esglesioles del Montnegre i el Corredor*. [Santa Maria de Palautordera]: Mariano Pagès.

PARÉS I PUNTAS, Anna (1999). *Tots els refranys catalans*. Barcelona: Edicions 62, p. 478, 522.

PEDRO PASCUAL, Mireia (2003). *Prospecció dels jaciments paradolmènics de Catalunya (nordest peninsular): comarca del Maresme*. Mem. Núm.: 4419. [Inèdit], p. 7-21.

PÉREZ GONZÁLEZ, J. M.; CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M. A.; CAMPS I SORIA, J. (2014). Enciclopèdia del Romànic a Catalunya. Barcelona, volum III. Aguilar de Campoo, Palencia: Fundación Santa María la Real; [Barcelona]: Museu Nacional d'Art de Catalunya, p. 1684.

PLADEVALL I FONT, Antoni (1992). *El Barcelonès, el Baix Llobregat, el Maresme*. Col. Catalunya Romànica, 20. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

PLANAS I NOVELL, Joan (2010). *100 anys de vida amb Joan Planas i Novell: adoptat a Barcelona, castigat per la guerra civil i estimat entre Dosrius i Mataró*. [S.I.: s.n.].

PUIG I GIRALT, Enric (2000). "Darrera de la pista de la Creu dels Planells". *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró*, núm. 66, p. 21-30.

RANGIL BRUNET, Daniel (2008). *Històries i llegendes de l'any vuit. Recull de cultura oral del Montnegre (I)*. Capellades: Romanyà Valls, p. 116.

RENIU I CALVET, Josep (1998). *Esteve Albert i Corp. Esbós biogràfic (1914-1995). 81 anys d'una vida*. Dosrius: Ajuntament de Dosrius.

RIBAS I BERTRAN, Marià (1952). *El poblament d'Ilduro. Estudi arqueològic i topogràfic des dels temps prehistòrics fins a la destrucció d'Iluro*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

RIBAS I BERTRAN, Marià (1964). *Els orígens de Mataró*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana.

RIBAS BERTRÀN, Marià (1994). *Canyamars prehistòric. Del neolític a la primera edat del ferro*. Mataró: Marià Ribas i Bertràn.

RIERA, Joan Manel (1997). "Riera d'Argentona: conca amb gent o gent sense conca". *L'Atzavara* núm. 7, p. 24-25.

RIERA, Joan Manel (2013). "Boscos del Maresme". *L'Atzavara* núm. 22, p. 5-14.

RIERA, J.M.; JUBANY, M.A.; ALSINA, N. (2009). *Itineraris pel municipi de Dosrius: un tomb pel nucli antic de Dosrius, un passeig per Canyamars, una volta pel Far, l'aigua, el nostre signe d'identitat*. Dosrius: Ajuntament de Dosrius.

ROCA ESCODA, Mireia; CERVETO VIDAL, Eva (2015). *Tallar-lo per després plantar-lo. Aproximació etnogràfica de la Plantada de l'Arbre Maig a Òrrius*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.

ROIG I GRAU, Jesús (2006). *Les fortificacions medievals del Maresme*. [s.l.]: l'autor, p. 66-69.

SANTOS HERMOSA, M. Gemma (2000). "El castell de Dosrius a l'Edat Mitjana: del senyoriu eclesiàstic a la baronia". *L'arquitectura militar medieval. Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme*. Mataró: Grup d'Història del Casal, p. 103-112.

Santuari del Corredor: Mare de Déu dels Socors. [Barcelona]: Delegació del Patrimoni Cultural. Arquebisbat de Barcelona, 1999.

SERRANO, Alexis (2014). *1001 curiositats del Maresme*. Teià: L'Arca, Ediciones Robinbook, s.l.

SUBIÑÀ I COLL, Enric (2000). "L'alimentació a Dosrius i Vilassar durant la baixa edat mitjana". *XVII Sessió d'Estudis Mataronins*, Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria, p. 139-154.

SUBIÑÀ I COLL, Enric (2000). "Dosrius al segle XV (un estudi a través dels testaments)". *L'arquitectura militar medieval. Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme*. Mataró: Grup d'Història del Casal, p. 139-141.

SUBIÑÀ I COLL, Enric (2003). "Dosrius al segle XV (un estudi a través dels testaments)". *L'arquitectura militar medieval. II Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme*. Mataró: Grup d'Història del Casal, p. 197-206.

VELLVEHÍ ALTIMIRA, Jaume (2012). "Molins fariners del Maresme: darreres intervencions (2003-2012). La recuperació del patrimoni pre-industrial". *VI Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme: masies, urbanisme i poblament al Maresme*. [Alella]: *Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme*, p. 143-152.

VENTURA DEVESA, Andreu (2017). *Roques de Llavaneres*. Llavaneres: Museu Arxiu de Sant Andreu de Llavaneres.

VIADER I CROUS, Montse (2016). "Les puntes al coixí. Un món femení". *X Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme: dones amb història al Maresme*. Arenys de Munt: Col·lectiu pel Museu Arxiu d'Arenys de Munt, p. 27-31.

VILA I BOIXADER, Ramon (1991). *El Maresme*. Col. Catalunya, esqueixos d'un passat 1. Mataró: Memòria, p. 103-104.

Revistes:

Duos Rios. Publicació de l'Arxiu Municipal de Dosrius (AMD). Dosrius: Ajuntament de Dosrius, Arxiu Municipal de Dosrius (2004-2017):

- BASSOLS I FERNÀNDEZ, Imma (2004). "Dosrius i la seva prehistòria". *Duos Rios*, núm. 1, p. 11-22.
- DAVÍ I SALVANYÀ, Daniel (2004). "La Pedra Llarga. Un menhir a la Serra del Corredor". *Duos Rios*, núm. 1, p. 23-28.
- VELLVEHÍ I ALTIMIRA, Jaume (2004a). "Els molins del terme del Castell de Dosrius". *Duos Rios*, núm. 1, p. 29-35.
- VELLVEHÍ I ALTIMIRA, Jaume (2004b). "Les cerimònies de presa de possessió del Castell de Dosrius". *Duos Rios*, núm. 1, p. 36-37.
- PUIG I GIRALT, Enric (2004). "Can Bruguera dels Planells. Una aproximació a la història del mas". *Duos Rios*, núm. 1, p. 50-63.
- ORTS I PÉREZ, Toni (2004). "Llegendes sobre bruixes i bruixots, fetillers i sanadors a Dosrius (1882-1960)". *Duos Rios*, núm. 1, p. 64-71.

- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (2004). "Notícia històrica sobre l'escut municipal". *Duos Rios*, núm. 1, p. 78-83.
- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (2004). "Un amplíssim i innovador estudi del retaule i del Santuari del Corredor". *Duos Rios*, núm. 1, p. 84-96.
- PEDROSA I DOMÈNECH, Gràcia (2004). "L'arxiu de Dosrius". *Duos Rios*, núm. 1, p. 97-100.
- MARUGAN I VALLVÉ, Carme Maria (2004). "El fons personal d'Esteve Albert i Corp dipositat a l'Arxiu Històric Comarcal de Sort". *Duos Rios*, núm. 1, Monogràfic *In memoriam* Esteve Albert i Corp, p. 35-37.
- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (2004). "L'Esteve Albert i la gent del seu poble natal. Què en saben, què en pensen". *Duos Rios*, núm. 1, Monogràfic *In memoriam* Esteve Albert i Corp, p. 54-61.
- BORRÀS, Ernest (2004). "Esteve Albert. El seu ressó". *Duos Rios*, núm. 1, Monogràfic *In memoriam* Esteve Albert i Corp, p. 62-64.
- LLEONART I CASADEVALL, Robert; BASSOLS I FERNÁNDEZ, Imma; LOU I MARTÍNEZ, Toni; DAVÍ I SALVANYÀ, Daniel (2008). "El dolmen de ca l'Arenes I". *Duos Rios*, núm. 2, p. 7-14.
- GUINART I ALONSO, Agustí (2008). "Els arxius parroquials de Dosrius i Canyamars". *Duos Rios*, núm. 2, p. 15-17.
- GUINART I ALONSO, Agustí (2008). "Els cognoms de Dosrius i Canyamars als arxius parroquials". *Duos Rios*, núm. 2, p. 18-23.
- VELLVEHÍ I ALTIMIRA, Jaume (2008). "El molí fariner de can Galzeran a Canyamars". *Duos Rios*, núm. 2, p. 38-40.
- PUIG I GIRALT, Enric (2008). "El camí antic de Mataró a Canyamars: un recorregut per l'espai i el temps". *Duos Rios*, núm. 2, p. 41-54.
- ANDINO POL, Héctor (2008). "Els ocells de Dosrius". *Duos Rios*, núm. 2, p. 55-66.
- COLL MONTEAGUDO, Ramon (2008). "Històries i llegendes de Dosrius". *Duos Rios*, núm. 2, p. 67-76.
- ARXIU MUNICIPAL DE DOSRIUS (2008). "Pregó Festa Major Sant Llop 2007". *Duos Rios*, núm. 2, p. 82-93.
- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (2008). "Activitats de l'Arxiu Municipal de Dosrius". *Duos Rios*, núm. 2, p. 107-116.
- ALSINA, Neus et al. (2008). "Fitxes de l'inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius". *Duos Rios*, núm. 2, p. 124-147.
- TRAVESA I PINÓS, Pilar (2008). "La Bomba". *Duos Rios*, núm. 2, p. 148-150.
- COLL MONTEAGUDO, Ramon (2017). "Entorn d'algunes troballes arqueològiques casuals de Dosrius: alguns materials recollits a prop de Can Sus i una destral prehistòrica procedent de la carretera de Canyamars". *Duos Rios*, núm. 3, p. 9-18.
- SUBIÑÀ I COLL, Enric (2017). "Dosrius i Canyamars a l'edat mitjana. Una terra de pagesos". *Duos Rios*, núm. 3, p. 19-28.

- MALLORQUÍ GARCIA, Elvis (2004). "El Castell de Dosrius a partir de l'inventari de 1315". *Duos Rios*, núm. 3, p. 29-40.
- GRAUPERA GRAUPERA, Joaquim (2017). "Romànic disfressat de gòtic. Les ampliacions i reformes gòtiques a Sant Esteve de Canyamars (Dosrius); Sant Feliu de Cabrera; Sant Feliu d'Alella i Sant Cebrià de Tiana". *Duos Rios*, núm. 3, p. 41-47.
- GARRIGA I RIERA, Joaquim (2017). "El retaule major cinccentista de Sant Iscle i Santa Victòria de Dosrius: les restes del naufragi". *Duos Rios*, núm. 3, p. 48-61.
- CAPDEVILA MUNTADAS, Alexandra (2017). "Els Vallmajor davant la proximitat de la mort. Entre la cerca de la redempció divina i la preservació del patrimoni familiar". *Duos Rios*, núm. 3, p. 62-72.
- PLANS BERENGUER, Anna (2017). "Notícies del llinatge Belloch a can Bosc". *Duos Rios*, núm. 3, p. 73-84.
- DAVÍ I SALVANYÀ, Daniel (2017). "La Pedra de la Ferradura". *Duos Rios*, núm. 3, p. 85-91.
- SERRANO, Alexis (2017). "Dosrius, Cayamars i el Far, des de les fonts notarials i registrals de l'Arxiu Comarcal del Maresme. Breu aproximació als fons documentals del Districte Notarial de Mataró (1751-1917) i de l'Ofici i Comptadoria d'Hipoteques de Mataró (1768-1862)". *Duos Rios*, núm. 3, p. 92-97.
- RAMIS NIETO, Josep (2017). "Història de la implantació a Dosrius de la xarxa pública d'ensenyament (1851-1938)". *Duos Rios*, núm. 3, p. 98-108.
- DOMINICH I LORENZO, Meritxell (2017). "Germandat de Sant Josep de Canyamars". *Duos Rios*, núm. 3, p. 109-117.
- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (2017). "El Comú: Cent anys d'història. Documents i imatges". *Duos Rios*, núm. 3, p. 118-131.
- PUIG-PLA, Josep (2017). "Vida rural i Guerra Civil al Far (1936-1939)". *Duos Rios*, núm. 3, p. 135-146.
- JUBANY I PINÓS, M. Àngels (2017). "145 cartes des de la guerra". *Duos Rios*, núm. 3, p. 152-163.
- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (2017). "Activitats de l'Arxiu Municipal de Dosrius (AMD) 2009-2016". *Duos Rios*, núm. 3, p. 171-176.
- GUANYABENS I CALVET, Nicolau (2017). "El caçador furtiu, una obra d'Esteve Albert estrenada a can Rovira de Dosrius". *Duos Rios*, núm. 3, p. 178-182.

El Comú. Revista de Dosrius, Canyamars i el Far. Dosrius (1988-1991):

- JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1988). "El Comú: Història, funcions, sentiments". *El Comú*, núm. 1, p. 6.
- JO, Josep (1988). "Comunitat d'usuaris de l'aigua". *El Comú*, núm. 1, p. 9.
- LA COLLA GEGANTERA DE DOSRIUS (1988). "La colla gegantera de Dosrius". *El Comú*, núm. 1, p. 18.
- EL COMÚ (1988). "Els gegants de Dosrius". *El Comú*, núm. 1, p. 19.
- SOLER, Ignasi (1988). "Gegants nous ... per que?". *El Comú*, núm. 1, p. 19.

- PRATS I TRIAN, Ricard (1988). "Els pous de glaç". *El Comú*, núm. 2, p. 5.
- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1988). "Dosrius al primer terç de segle (1900-1933)". *El Comú*, núm. 2, p. 14-19.
- PUJOL TERRA, A. (1988). "Parlem de Sant Llop, Festa Major del poble de Dosrius. Tradicions perdudes pels costums d'ara". *El Comú*, núm. 2, p. 24.
- LA COLLA GEGANTERA (1988). "Els gegants de l'Agrupació". *El Comú*, núm. 2, p. 28.
- SUGRAÑES, Pere (1988). "La Germandat de Canyamars". *El Comú*, núm. 2, p. 35.
- JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1988). "La Segona República i la Guerra Civil a Dosrius (1931-1939)". *El Comú*, núm. 3, p. 9-11.
- LA COLLA GEGANTERA (1988). "Gegants a la Festa Major". *El Comú*, núm. 3, p. 30.
- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1988). "Apunts per a la història de Dosrius. La prehistòria i la història antiga". *El Comú*, núm. 4, p. 10-11.
- EL COMÚ (1988). "Festa Major d'Estiu 1988". *El Comú*, núm. 4, p. 9.
- JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1988). "Apunts per a la història de Dosrius. La prehistòria i la història antiga (2)". *El Comú*, núm. 5, p. 11-13.
- JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1989). "L'església de Sant Iscle i Victòria (I)". *El Comú*, núm. 6, p. 14-17.
- GEL I ARNÓ, Rosa (1989). "Històries del Dosrius d'aquell temps". *El Comú*, núm. 6, p. 37.
- JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1989). "L'església de Sant Iscle i Victòria (II)". *El Comú*, núm. 7, p. 9-11.
- "L'ex-alcalde sr. Antoni Samsó". *El Comú*, núm. 8, p. 4-5.
- JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1989). "L'església de Sant Esteve de Canyamars (I)". *El Comú*, núm. 8, p. 18-20.
- "L'àlbum del Comú". *El Comú*, núm. 8, 1989, p. 43.
- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1989). "L'ermita de Sant Llop i l'església de Sant Andreu del Far". *El Comú*, núm. 9, p. 16-19.
- LA COLLA GEGANTERA DE DOSRIUS (1989). "Trobada de gegants a la Festa Major". *El Comú*, núm. 9, p. 40.
- "L'àlbum del Comú. Anys 40". *El Comú*, núm. 9, p. 47.
- ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1989). "El Santuari del Corredor". *El Comú*, núm. 10, p. 12-15.
- ALSINA I BOIX, Neus (1990). "Cinema a Dosrius??? I per què no. En tot cas, depèn de tots nosaltres". *El Comú*, núm. 12, p. 17.
- JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1990). "El medi natural: Les Aigües (II)". *El Comú*, núm. 13, p. 19-23.
- "Aplec del Corredor". *El Comú*, núm. 13, p. 28.
- JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1990). "El medi natural: Les Aigües (III). Les fonts i els safareigs". *El Comú*, núm. 14, p. 15-19.
- PUJOL, A. (1990). "Parlem del Pi de la Teula". *El Comú*, núm. 14, p. 22.

- "Gegants". *El Comú*, núm. 15, p. 15-17.
- COMISSIÓ ORGANITZADORA (1990). "Hem recuperat la Font del Sot". *El Comú*, núm. 15, p. 36.
- JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1990). "Excursió al Pi d'en Gallifa". *El Comú*, núm. 16, p. 29.
- BOIX, Joan (1990). "Llegendes d'aquell temps". *El Comú*, núm. 16, p. 15.
- "L'entrevista". *El Comú*, núm. 17, p. 6.

L'Aulet. La revista del Montnegre i del Corredor. Sant Celoni: Associació de Propietaris del Montnegre i Corredor (2000-2017):

- RIERA I IBERN, Salvador (2002). "De Collsabadell al Santuari del Corredor". *L'Aulet*, núm. 3, p. 33-37.
- RIERA, Joan Manel (2004). "Ca l'Arenes". *L'Aulet*, núm. 5, p. 24-25.
- CASALS, Gaspar; ROSSELL, Jordi (2007). "Els Tres Turons". *L'Aulet*, núm. 7, p. 13.
- RANGIL, Daniel (2011). "Els forns de rajoleria". *L'Aulet*, núm. 11, p. 44-45.
- RIERA, Joan Manuel (2012). "L'aprofitament de les torrentades al Sot del Fangar". *L'Aulet*, núm. 12, p. 34-39.
- ALFARAS, Xavier (2012). "Montnegre viu". *L'Aulet*, núm. 12, p. 48-51.
- RANGIL, Dani (2012). "Els forns de pega". *L'Aulet*, núm. 12, p. 14-17.

Documents electrònics:

Revista Argonaut@s. Dosrius, Canyamars i el Far [en línia]. Dosrius: Associació Argonautas [2010-2013] [Consulta: 27 d'agost de 2017]. Disponible a: <http://www.feriadelvellon.com/Argonautas/index.php>:

- MORENO, Silvestre (2010). "Manufactures Canyamars, S.A.". *Revista Argonaut@s* [en línia], núm. 1, p. 4.
- ROIG I GRAU, Jesús (2010). "El Castell de Dosrius". *Revista Argonaut@s* [en línia], núm. 1, p. 5.
- "Pou de Glaç de Canyamars". *Revista Argonaut@s* [en línia], núm. 5, p. 12.
- "La parròquia de Sant Andreu del Far o d'Alfar". *Revista Argonaut@s* [en línia], núm. 7, p. 14.
- "Ermita de Sant Llop". *Revista Argonaut@s* [en línia], núm. 8, gener-març 2012, p. 15.
- "El Santuari del Corredor". *Revista Argonaut@s* [en línia], núm. 10, juliol-setembre 2012, p. 12-13.
- "Església parroquial de Sant Esteve de Canyamars". *Revista Argonaut@s* [en línia], núm. 11, octubre-desembre 2012, p. 12-13.
- "La creu de Dosrius". *Revista Argonaut@s* [en línia], núm. 12, març-maig 2013, p. 13.

Bloc *A Dosrius. Una visita al passat* [en línia]. Dosrius: Josep Ramis Nieto. Disponible a: <https://adosrius.wordpress.com/>:

- "Bloc Dosriuenc. Retalls de premsa sobre Dosrius i Canyamars de El Semanario de Mataró (1884-1895)". A Dosrius. Una visita al passat. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "Els arxius parroquials de Dosrius: font per a l'estudi de la demografia local". A Dosrius. Una visita al passat. 2-14 d'octubre de 2016. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "El Sindicat Agrícola Catòlic de Dosrius". A Dosrius. Una visita al passat. 4-11 de novembre de 2016. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "Dosrius a través dels ulls del jove Esteve Albert". A Dosrius. Una visita al passat. 1-23 de novembre de 2016. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "La nova casa rectoral de l'església de Sant Aciscle i Santa Victòria de Dosrius". A Dosrius. Una visita al passat. 2-12 de gener de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "Apunts per a una història de la guerra civil a Dosrius (1936-1939)". A Dosrius. Una visita al passat. 1-6 d'abril de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "El segle XIX a Dosrius. Entre la tradició i la modernitat". A Dosrius. Una visita al passat. 3-14 d'abril de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "La Torre de Fusta del Far". A Dosrius. Una visita al passat. 1-24 d'abril de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "La Festa Major a Dosrius a principis del segle XX". A Dosrius. Una visita al passat. 1-27 d'abril de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "El forn del Vidre de Dosrius". A Dosrius. Una visita al passat. 2-22 de maig de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "La població de Dosrius al llarg de la història". A Dosrius. Una visita al passat. 6-22 de maig de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "El pont de Dosrius i la carretera a Argentona". A Dosrius. Una visita al passat. 4-8 de juny de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "El poble de Dosrius abans de la dècada de les estadístiques". A Dosrius. Una visita al passat. 4-11 de juny de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "La ruta de l'aigua: un recorregut per l'aqueducte de Dosrius a Barcelona". A Dosrius. Una visita al passat. 4-15 d'agost de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "Palau, García y Compañía. L'aventura empresarial de Melcior de Palau per portar l'aigua de Dosrius a Mataró (1857-1865)". A Dosrius.

Una visita al passat. 2-14 de setembre de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.

- RAMIS NIETO, Josep. "Cases a Dosrius (1632-1897)". A Dosrius. Una visita al passat. 1 de novembre de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- RAMIS NIETO, Josep. "Senyors, barons i marquesos. Els llinatges nobiliaris de Dosrius i Canyamars". A Dosrius. Una visita al passat. 1-2 de gener de 2018. Bloc. Accés el 9 de febrer de 2018.
- RAMIS NIETO, Josep. "Els pobladors prehistòrics de Dosrius". A Dosrius. Una visita al passat. 1-21 de gener de 2018. Bloc. Accés el 9 de febrer de 2018.
- RAMIS NIETO, Josep. "El pont de Dosrius i les carreteres a Llinars i Argentona". A Dosrius. Una visita al passat. 5-7 de febrer de 2018. Bloc. Accés el 9 de febrer de 2018.

Bloc *Maresme Medieval. El Bloc d'en Quim Graupera* [en línia]. Mataró: Joaquim Graupera. Disponible a https://quimgraupera.blogspot.com/:

- GRAUPERA, Joaquim. "El castell de Dosrius a la Baixa Edat Mitjana". Maresme Medieval. El bloc d'en Quim Graupera. 11 de gener de 2014. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017.
- GRAUPERA, Joaquim. "Mare de Déu del Corredor (Dosrius)". Maresme Medieval. El bloc d'en Quim Graupera. 16 de novembre de 2012. Bloc. Accés el 9 de febrer de 2018.

9.1. Pàgines web consultades

http://www.diba.cat/

http://www.gencat.cat

http://www.idescat.cat/

http://www.municat.cat/

http://www.institutagricola.org/

http://www.icc.cat//

http://sitmun.diba.cat/

http://maps.google.com/

http://ptop.gencat.cat/

http://invarque.cultura.gencat.cat/

http://www.cec.cat/

http://xac.gencat.cat/

http://www.mac.cat/

http://www.ced.uab.es/catalonia/fogatges/

http://www.bnc.cat/pergamins/

http://www.masmm.org/

http://www.creaf.uab.es/

http://www.espeleoindex.com/

http://www.naturalocal.net

http://www.festacatalunya.cat/

http://www.poblesdecatalunya.cat/

http://www.gnomonica.cat

http://www.scgenealogia.cat/

http://webfacil.tinet.cat/

https://adosrius.wordpress.com/

https://www.dosrius.cat/

Diputació Barcelona

Comte d'Urgell, 187
Edifici del Rellotge
08036 Barcelona
Tel. 934 022 566
Fax 934 022 825
o.patrimonic@diba.cat
www.diba.cat/opc